

	Zgłaszający	Dotyczy	Treść uwagi	Stanowisko MSZ	Uzasadnienie stanowiska MSZ
1	Fundacja Wschód	Priorytetu tematycznego kapitał ludzki w krajach PW (poza Ukrainą)	<i>Dodać zaznaczony fragment:</i> lepszy dostęp do usług społecznych <u>i zatrudnienia</u> osób z grup zagrożonych wykluczeniem	Uwaga nieuwzględniona	Aktywizacja zawodowa osób z grup wykluczonych zawiera się w rezultacie "lepsza integracja społeczna osób z grup zagrożonych wykluczeniem".
2	Fundacja Wschód	Priorytetu tematycznego kapitał ludzki w Ukrainie	<i>Dodać zaznaczony fragment:</i> zwiększona integracja społeczna osób z grup zagrożonych wykluczeniem (<u>ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia zatrudnienia</u>)	Uwaga uwzględniona	Działania polegające na wsparciu zatrudnienia będą mogły być realizowane w ramach trzeciego priorytetu dla Ukrainy "przedsiębiorczość i sektor prywatny".
3	Fundacja Wschód	Priorytetu tematycznego kapitał ludzki w Ukrainie	<i>Dodać nowy rezultat:</i> <u>rozwój małej i średniej przedsiębiorczości skierowanej do osób zagrożonych wykluczeniem</u>	Uwaga uwzględniona	Rozwój przedsiębiorczości i sektora prywatnego zostanie wskazany, jako priorytet tematyczny polskiej współpracy rozwojowej na Ukrainie.
4	Fundacja Wschód	Priorytetu tematycznego kapitał ludzki na Białorusi	<i>Dodać zaznaczony fragment, usunąć spójnik, str. 13.</i> • poprawa funkcjonowania ośrodków <u>pomocy w tym zakładów pracy chronionej i innych organizacji wspierających zatrudnienie</u> dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem <u>społecznym</u> ;	Uwaga nieuwzględniona	Wieloletni program jest dokumentem ogólnym. Intencją MSZ nie jest koncentrowanie się w tym rezultacie wyłącznie na ośrodkach pracy chronionej i innych organizacjach wspierających zatrudnienie. Takie sformułowanie byłoby zdaniem MSZ ograniczające. Formy prowadzenia działań na rzecz realizacji wskazanych celów i rezultatów będą dobierane w poszczególnych projektach.
5	Fundacja Wschód	Priorytetu tematycznego przedsiębiorczość i sektor prywatny na Białorusi	<i>Dodać zaznaczony fragment, str. 14-15.</i> Przy uwzględnieniu istniejących obecnie dysproporcji w poziomie rozwoju między stolicą a pozostałymi miejscowościami, należy postrzegać wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, <u>rodzinnych gospodarstw agroturystycznych</u> , jako istotny instrument wsparcia działań rozwojowych. Środkiem do osiągnięcia tego celu powinny stać się wysiłki na rzecz budowania potencjału <u>technicznego oraz przygotowania</u> wykwalifikowanej siły roboczej, m.in. przez prowadzenie szkoleń zawodowych.	Uwaga częściowo uwzględniona	Rodzinne gospodarstwa agroturystyczne są formą przedsiębiorczości, nie ma potrzeby wprowadzać tak szczegółowej kategorii na poziomie WPWR. Budowanie potencjału technicznego zostanie uwzględnione w WPWR.
6	Fundacja Wschód	Priorytetu tematycznego Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich w Mołdawii	<i>zastąpić</i> "zwiększone dochody gospodarstw rolnych" przez <u>"wzrost dochodów gospodarstw rolnych"</u>	Uwaga uwzględniona	
7	Fundacja Wschód	Priorytetu tematycznego Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich w Mołdawii	<i>Dodać zaznaczony fragment, str. 18.</i> Zwiększony poziom dostępu do odpowiedniej infrastruktury, <u>doradztwa rolniczego</u> oraz usług w sektorze rolnym	Uwaga częściowo uwzględniona	Doradztwo rolnicze zawiera się w kategorii "usług w sektorze rolnym", stąd też nie ma potrzeby wymieniać go z osobna.

8	Fundacja Wschód	Priorytetu tematycznego Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich w Mołdawii	<p><i>Poniższy fragment rozszerzyć na wszystkie kraje PW</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <u>poprawa wydajności i konkurencyjności oraz jakości życia w regionach wiejskich, przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne (wdrażanie innowacyjnych rozwiązań związanych z rozwojem i modernizacją infrastruktury obszarów wiejskich szczególnie w zakresie: dywersyfikacji źródeł energii, poprawy efektywności energetycznej oraz gospodarki wodno-ściekowej).</u> 	Uwaga częściowo uwzględniona	W opinii MSZ proponowany zapis jest zbyt szczegółowy do uwzględnienia w WPWR. Kwestie dbałości o środowisko naturalne powinny być integralną częścią wszystkich działań polskiej współpracy rozwojowej, zgodnie z opisanymi w rozdziale III "Zagadnieniami przekrojowymi". MSZ proponuje modyfikację brzmienia pierwszego rezultatu na: <u>poprawa wydajności i konkurencyjności oraz wzrost dochodów gospodarstw rolnych.</u> Bardziej szczegółowe zapisy dotyczące realizacji priorytetu tematycznego "Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich w Mołdawii" zostaną uwzględnione na poziomie Planów rocznych. Proponowany zapis dotyczy Mołdawii. Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich nie jest priorytetem w pozostałych krajach PW.
9	Fundacja Wschód	Priorytetu tematycznego Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich w Mołdawii	<p><i>Usunąć zaznaczony fragment zmienić kolejność zdań, str. 18</i></p> <p><u>Przejście z gospodarki planowanej centralnie do rynkowej okazało się być dużym wyzwaniem dla wszystkich dotychczasowych rządów Mołdawii. Rolnictwo stanowi tradycyjnie ważny dział gospodarki Mołdawii. To największy sektor, który zatrudnia połowę wszystkich pracujących. Wytwarza jedną czwartą całego PKB kraju oraz generuje 2/3 eksportu. Chociaż efekty prywatyzacji sektora rolnego i spożywczego są już widoczne, to nadal konieczna jest poprawa wydajności i konkurencyjności, przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne. Szczególnej uwagi wymagają działania na rzecz dywersyfikacji rynku pracy na obszarach wiejskich i zahamowania emigracji pracowników zarobkowej.</u></p>	Uwaga częściowo uwzględniona	Proponowane brzmienie akapitu: " <u>Rolnictwo stanowi tradycyjnie ważny dział gospodarki Mołdawii. To największy sektor, który zatrudnia połowę wszystkich pracujących. Wytwarza jedną czwartą całego PKB kraju oraz generuje 2/3 eksportu. Rolnictwo w Mołdawii wymaga nadal modernizacji, zarówno pod względem technologicznym, jak i strukturalnym (m.in. przez przeciwdziałanie rozdrobnieniu sektora rolniczego za pomocą tworzenia grup producenckich i łączenia przedsiębiorstw rolnych. Szczególnej uwagi wymagają działania na rzecz dywersyfikacji rynku pracy na obszarach wiejskich i zahamowania emigracji zarobkowej.</u> "
10	Polski Czerwony Krzyż	Kontekstu globalnego	<p><i>Dokonać edycji zaznaczonego fragmentu na str. 5:</i></p> <p>W skali globalnej, już w 2010 r. spełniony został najbardziej podstawowy z Milenijnych Celów Rozwoju, dotyczący zmniejszenia liczby ludności na świecie żyjącej w skrajnym ubóstwie (MDG 1).</p> <p><i>Błąd leksykalny. Cel nie może być mniej lub bardziej podstawowy</i></p>	Uwaga uwzględniona	
11	Polski Czerwony Krzyż	Kontekstu globalnego	<p><i>Dokonać edycji zaznaczonego fragmentu na str. 5:</i></p> <p>Obok wysokości udzielanej pomocy, równie ważna – a nawet ważniejsza jest jej jakość i efektywność wykorzystania środków oraz osiągnięte rezultaty.</p> <p><i>Błąd logiczny. Jeśli równie ważna, to już nie ważniejsza.</i></p>	Uwaga uwzględniona	
12	Polski Czerwony Krzyż	Priorytetu tematycznego kapitał ludzki	Podkreślenie wartości bezwzględnej utrzymania tego priorytetu. Wyrażenie zadowolenia z takiego podejścia do zmiany priorytetów tematycznych. Str. 9	Uwaga przyjęta do wiadomości	

13	Polski Czerwony Krzyż	Priorytetów geograficznych	Ubolewanie nad usunięciem z listy krajów priorytetowych Somalii, gdzie pomoc humanitarna i rozwojowa jest nadal bardzo potrzebna.	Uwaga przyjęta do wiadomości	W wyniku przeprowadzonej analizy uwzględniającej potrzeby kraju, dotychczasowe doświadczenie we współpracy rozwojowej, warunki bezpieczeństwa, a także priorytety polityczne i gospodarcze, Somalia nie znalazła się na liście krajów priorytetowych.
14	Polski Czerwony Krzyż	Zmian edycyjnych wskazanych fragmentów	<i>Dokonać edycji zaznaczonych fragmentów, str. 19, na „osoby niepełnosprawne” :</i> Zgodnie z dostępnymi danymi, ponad 12% spośród ukraińskich uchodźców to dzieci, 4,2% to osoby z niepełnosprawnościami . Szacuje się, że na Ukrainie około dwóch trzecich zdolnych do pracy osób z niepełnosprawnościami pozostaje bez pracy. Niepełnosprawność jest nadal stygmatyzowana a osoby niepełnosprawne doświadczają dyskryminacji nie tylko w życiu zawodowym, ale także społecznym. Wciąż znaczącym problemem jest dostosowanie istniejącej infrastruktury do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością. W następstwie prowadzonych działań wojennych i migracji ludności, coraz większa liczba dzieci z niepełnosprawnościami trafia do sierocińców i zamkniętych instytucji opieki.	Uwaga uwzględniona	
15	Polski Czerwony Krzyż	Pomocy humanitarnej	<i>Dokonać edycji zaznaczonego fragmentu, str. 31, „ czynniki naturalne ”</i> Zgodnie z ustawą o współpracy rozwojowej, pomoc humanitarna to pomoc polegająca w szczególności na zapewnieniu pomocy, opieki i ochrony dla ludności, która została poszkodowana w wyniku konfliktów zbrojnych, klęsk żywiołowych lub innych kryzysów humanitarnych spowodowanych przez naturę lub człowieka.	Uwaga uwzględniona	
16	Polski Czerwony Krzyż	Pomocy humanitarnej	<i>Dokonać edycji zapisu na str. 31 „ w ramach wybranych obszarów ” .</i> Warto rozszerzyć ten zapis o „w szczególności w ramach wybranych obszarów”. Sugestia ta wynika z tego, że dopiero od rodzaju katastrofy powinno nastąpić określenie rodzaju priorytetowej pomocy.	Uwaga nieuwzględniona	Katalog wskazanych w projekcie WPWR obszarów pomocy humanitarnej określa działania, które Polska będzie realizować odpowiadając na kryzysy humanitarne. Katalog ten zostanie rozszerzony o klastry WASH i LRRD.
17	Polski Czerwony Krzyż	Pomocy humanitarnej	<i>Dokonać edycji zapisu, str. 31: „ Istotnym elementem pomocy humanitarnej będzie budowanie odporności (ang. resilience) na katastrofy ”.</i> Budowanie odporności na katastrofy ma miejsce zwykle przed jej wystąpieniem. Wcześniej zaś pada informacja, że pomoc będzie udzielana w odpowiedzi na apele, czyli po wystąpieniu katastrofy.	Uwaga uwzględniona	Sugerujemy pozostawienie zapisu: <u>Istotnym elementem realizowanych działań będzie budowanie odporności (ang. resilience) na katastrofy</u> . Budowanie odporności powinno być procesem ciągłym niezależnie od tego czy ma miejsce przed czy po wystąpieniu katastrofy.

18	Polski Czerwony Krzyż	Pomocy humanitarnej	<p><i>Dokonać edycji zapisu, str. 32: Polska pomoc humanitarna będzie także obejmowała działania mające na celu budowanie pozycji Polski, jako znaczącego donatora międzynarodowej pomocy humanitarnej.</i></p> <p>Powołując się na podstawowe wartości pomocy humanitarnej: zasadę bezstronności (pomoc humanitarna musi być udzielana wyłącznie w zależności od potrzeb, bez dyskryminacji) i niezależności (cele humanitarne są niezależne od celów politycznych, gospodarczych, wojskowych itp.), sugerujemy usunięcie tego zdania z finałowej wersji dokumentu.</p>	Uwaga uwzględniona	
19	Polski Czerwony Krzyż	Edukacji globalnej	<p><i>Dokonać edycji fragmentu, str. 32: Do aktualnych wyzwań globalnych zaliczyć można m.in.: zapewnienie pokoju i bezpieczeństwa na świecie, poprawę jakości życia w krajach Globalnego Południa, ochronę praw człowieka, zapewnienie zrównoważonego rozwoju, budowanie partnerskich relacji gospodarczych i społecznych między krajami Globalnej Północy i Globalnego Południa.</i></p> <p><i>Umieszczenie na liście również: <u>międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych</u>, które wpisuje się w edukację globalną, a jego pominięcie negatywnie wpływa na całościowy obraz edukacji globalnej w Polsce.</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Międzynarodowe prawo humanitarne i konfliktów zbrojnych nie jest wyzwaniem a raczej środkiem do radzenia sobie z wyzwaniami. Zamieszczona w projekcie WPWR definicja edukacji globalnej została przyjęta w "Porozumieniu w sprawie wspierania rozwoju edukacji globalnej".</p>
20	Polski Czerwony Krzyż	Priorytetu kapitał ludzki (uwaga ogólna)	<p><i>Warto zaakcentować przy grupach wykluczonych osoby żyjące z HIV/AIDS – w szczególności przy Etiopii, Tanzanii, Kenii i Ukrainie (bo wysoki odsetek sięgający 1-5% dla Ukrainy i Etiopii a w przypadku pozostałych państw – 5-15%) oraz Białorusi (bo chociaż odsetek niższy to The Global Fund kończy w tym roku dotowanie białoruskich programów edukacyjnych i powstaje luka ponieważ prewencja będzie tylko ograniczona do funduszy rządowych).</i></p>	Uwaga przyjęta do wiadomości	<p>Na podstawie dokonanej analizy potrzeb i dokumentów strategicznych, wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem nie zostało wskazane, jako cel dla Etiopii, Tanzanii i Kenii. Działania na rzecz osób żyjących z HIV/AIDS będą mogły w przypadku tych krajów być prowadzone w ramach priorytetu "kapitał ludzki". W krajach, w których celem jest wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem, WPWR nie określa zamkniętego katalogu kategorii osób zaliczanych do grup zagrożonych wykluczeniem, stąd też pojęcie to obejmuje również osoby żyjące z HIV/AIDS.</p>

21	Polska Zielona Sieć	Nadrzędnych celów polskiej współpracy rozwojowej	<p><i>Polska współpraca rozwojowa powinna być integralną częścią międzynarodowych działań i precyzować swoje cele w imię spójności z nimi. Nadrzędny cel polskiej współpracy rozwojowej powinien w większym stopniu uwzględniać nowe podejście do rozwoju. Propozycja następującego ujęcia nadrzędnego celu polskiej współpracy rozwojowej:</i></p> <p><u>„Nadrzędnym celem polskiej współpracy rozwojowej jest wspieranie zrównoważonego rozwoju krajów rozwijających się i ich społeczeństw w wymiarze ekonomicznym, społecznym i środowiskowym, poprzez podejmowanie działań zmierzających do eliminacji ubóstwa, zapewnienia trwałości stanu środowiska naturalnego, zrównoważonej konsumpcji i produkcji, poprawy stanu zdrowia ludności, wsparcia procesów demokratyzacyjnych i reform państwa, budowy nowoczesnych instytucji państwowych, promocji praw człowieka oraz wsparcia społeczeństwa obywatelskiego”.</u></p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Nadrzędne cele polskiej współpracy rozwojowej zostały opisane zgodnie z brzmieniem ustawy o współpracy rozwojowej. Ich modyfikacja wymagałaby nowelizacji ustawy. Ochrona środowiska naturalnego jest jednym z priorytetów polskiej współpracy rozwojowej a wpływ na środowisko przyrodnicze i klimat został wskazany, jako zagadnienie przekrojowe, które będzie uwzględnione przy realizacji każdego projektu polskiej pomocy.</p>
22	Polska Zielona Sieć	Priorytetów tematycznych	<p><i>W pkt. III, 2. „przedsiębiorczość i sektor prywatny” dokonać usunięcia fragmentu: „zaangażowanie polskich instytucji i przedsiębiorstw w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR, Corporate Social Responsibility)”. Angażowanie polskich firm nie może być celem ani priorytetem polskiej współpracy rozwojowej.</i></p>	Uwaga uwzględniona	
23	Polska Zielona Sieć	Priorytetów tematycznych	<p><i>W pkt. III, 2 „ochrona środowiska” dokonać jaśniejszego określenia tematów, które rozumiemy jako cele operacyjne, w formie następującej: „ochrona środowiska – zapewnienie dostępu do małych, odnawialnych źródeł energii (energia wodna, wiatrowa, źródła geotermalne, biomasa) i dostępnych cenowo usług energetycznych, zwiększenie efektywności energetycznej, wsparcie tworzenia systemów gospodarki odpadami; zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych; promocja zrównoważonego rolnictwa i rybołówstwa; przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu; ochrona zasobów naturalnych.”</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Bardziej ogólny charakter zaproponowanych przez MSZ zapisów pozwala na lepsze dostosowanie celów szczegółowych do specyfiki poszczególnych krajów</p>
24	Polska Zielona Sieć	Zagadnień przekrojowych	<p><i>Dodać na początku pkt. III, 4. następujący fragment: „Cele Zrównoważonego Rozwoju wskazują na zapewnienie trwałości stanu środowiska naturalnego jako podstawowego warunku umożliwiającego rozwój. Wspierany przez polską współpracę rozwojową rozwój nie będzie pogarszać stanu środowiska zarówno w skali lokalnej (zasoby naturalne, stan czystości środowiska) jak i globalnej (zmiany klimatu). Inicjatywy będące rezultatem realizacji WPWR 2016-2020 będą podejmowane pod warunkiem zapewnienia neutralnego bądź pozytywnego wpływu na stan środowiska naturalnego w skali lokalnej i globalnej” w ścisłym powiązaniu z usunięciem fragmentu: „(...) oraz na środowisko przyrodnicze i klimat”.</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Wpływ na stan środowiska naturalnego i klimatu uwzględniony w punkcie dot. zagadnień przekrojowych jest istotnym elementem działań polskiej współpracy rozwojowej. Ze względu na potrzebę zapewnienia równowagi opisu zagadnień przedstawionych w tym punkcie, w opinii MSZ zastosowane sformułowanie jest wystarczające. Kwestie środowiska powinny być traktowane równoważnie w stosunku do pozostałych zagadnień.</p>

25	Polska Zielona Sieć	Priorytetów tematycznych	<i>Dokonać usunięcia we wstępie pkt. IV rozróżnienia w stosunku do priorytetów tematycznych w działaniach MSZ, innych organów administracji publicznej (min. ministerstw) i partnerów społecznych. Działania wszystkich organów administracji publicznej oraz partnerów społecznych powinny być spójne i podporządkowane wybranym dla danego kraju priorytetom tematycznym, które najlepiej odpowiadają, według analizy przeprowadzonej na etapie tworzenia WPWR, na potrzeby rozwojowe danego kraju docelowego oraz najlepiej wpisują się w polskie i międzynarodowe działania współpracy rozwojowej.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Ze względu na konieczność podejmowania działań w reakcji na dynamicznie zmieniającą się sytuację polityczną w krajach partnerskich polskiej współpracy rozwojowej, organy administracji rządowej będą miały możliwość realizacji działań we wszystkich sześciu priorytetach tematycznych. Organy administracji publicznej będą w pierwszej kolejności realizowały priorytety tematyczne wskazane dla poszczególnych krajów w WPWR.
26	Polska Zielona Sieć	Priorytetów tematycznych	<i>Poparcie wyboru priorytetów dla krajów Afryki Subsaharyjskiej (kapitał ludzki, ochrona środowiska, przedsiębiorczość i sektor prywatny).</i>	Uwaga przyjęta do wiadomości	
27	Polska Zielona Sieć	Priorytetów tematycznych	<i>Większe sprecyzowanie, gdy chodzi o ujęcie rezultatów dla poszczególnych krajów i obszarów, podkreślając pozytywną zmianę metodologiczną polegającą na wyszczególnieniu rezultatów, przy większym ich sprecyzowaniu. Np. dla priorytetu tematycznego „Ochrona środowiska”, proponujemy następujące ujęcie rezultatów: -zmniejszenie ilości obszarów zdegradowanych środowiskowo, wylesionych i pustyńnięjących w krajach partnerskich o x% -zwiększenie udziału niskoskalowych technologii odnawialnych źródeł energii (energia wodna, wiatrowa, źródła geotermalne, biomasa) w bilansie energetycznym kraju o x% -wzrost ilości osób korzystających z usług energetycznych w krajach partnerskich o x% -zwiększenie ilości infrastruktury gwarantującej efektywne użycie energii w krajach partnerskich o x% -wzrost ilości osób realizujących model zrównoważonego rolnictwa i rybołówstwa w krajach partnerskich o x% -wzrost ilości zbieranych odpadów komunalnych w ramach tworzonych systemów gospodarki odpadami o x% -wzrost ilości zbieranych odpadów nadających się do ponownego przetworzenia o x%.</i>	Uwaga nieuwzględniona	MSZ rozważy wykorzystanie zaproponowanych rezultatów na poziomie planowania rocznego. Charakter tych propozycji jest zbyt szczegółowy dla WPWR.
28	Polska Zielona Sieć	Pomocy humanitarnej	<i><u>Dodanie zapisu, że pomoc humanitarna może i powinna być udzielana na terenach, gdzie potrzeby są największe, nawet jeśli istnieje na tych terenach zwiększone ryzyko jeśli chodzi o bezpieczeństwo.</u></i>	Uwaga nieuwzględniona	MSZ będzie każdorazowo oceniało możliwość udzielania pomocy humanitarnej na obszarach o zwiększonym ryzyku.
29	Polska Zielona Sieć	Pomocy humanitarnej	<i><u>Do wybranych obszarów pomocy humanitarnej postuluje się dodanie sektora wody, sanitariatów i higieny (WASH), jak również łączenie pomocy doraźnej, odbudowy i rozwoju (LRRD). Są to obszary kluczowe z punktu widzenia poprawy sytuacji osób na terenach dotkniętych katastrofami humanitarnymi, jak również obszary, w których polskie organizacje pozarządowe posiadają wysoki poziom specjalizacji.</u></i>	Uwaga uwzględniona	

30	Polska Zielona Sieć	Pomocy humanitarnej	<i>Dodanie zapisu, że pomoc humanitarna kieruje się zasadą needs-based approach. Informacja otrzymana od państwa potrzebującego może a nawet często jest niewystarczająca lub nawet niebezpieczna w przypadku konfliktów zbrojnych.</i>	Uwaga częściowo uwzględniona	Polska pomoc humanitarna udzielana jest zgodnie z Europejskim Konsensusem w sprawie Pomocy Humanitarnej, określonymi w nim zasadami Dobrego Świadczenia Pomocy Humanitarnej (ang. GHD Good Humanitarian Donorship). Zgodnie z zapisami punktu 6 zasad generalnych GHD, pomoc humanitarna ma być przekazywana proporcjonalnie do potrzeb, na podstawie przeprowadzonego rozpoznania. Równocześnie z przyjętą praktyką pomoc jest udzielana w odpowiedzi na apele ogłaszane zarówno przez państwa potrzebujące pomocy humanitarnej jak i organizacje międzynarodowe.
31	Polska Zielona Sieć	Pomocy humanitarnej	<i>W odniesieniu do rzeczowej pomocy humanitarnej wprowadzenie zapisu, że będzie ona stosowana tylko w uzasadnionych przypadkach, kiedy zakup produktów nie jest możliwy na rynku lokalnym.</i>	Uwaga częściowo uwzględniona	Zgodnie z zapisem w WPWR, w perspektywie 2016 – 2020 w celu usprawnienia mechanizmu przekazywania pomocy humanitarnej, MSZ planuje przyjęcie ujednoczonych rozwiązań systemowych. Każdy przypadek udzielania pomocy będzie rozpatrywany indywidualnie.
32	Polska Zielona Sieć	Edukacji globalnej	<i>Odniesienie się w tekście do Celów Zrównoważonego Rozwoju, które są w chwili obecnej ostatecznie formułowane na forum ONZ</i>	Uwaga uwzględniona	MSZ proponuje następujący zapis " <u>Częścią edukacji globalnej będą działania zmierzające do informowania o istnieniu problemów globalnych na świecie oraz o środkach i sposobach wpływania na ich redukcję, w tym przede wszystkim o Celach Zrównoważonego Rozwoju i procesie ich wdrażania</u> "
33	Polska Zielona Sieć	Edukacji globalnej	<i>Sformułowanie jednoznacznego zapisu o możliwości kierowania działań z zakresu edukacji globalnej do sektora prywatnego i publicznego.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Ze względu na ograniczone środki finansowe, MSZ stoi na stanowisku, aby działania z zakresu edukacji globalnej były kierowane do grup na rzecz których działania edukacyjne gwarantują największą skuteczność i efekt multiplikacji.
34	Polska Zielona Sieć	Edukacji globalnej	<i>W części WPWR dot. edukacji globalnej powinno znaleźć się jednoznaczne odniesienie do systemowych kwestii dotyczących budowania warunków do rozwoju potencjału sektora pozarządowego, ze szczególnym uwzględnieniem wypracowania wsparcia finansowego ze strony MSZ, w szczególności: <u>-stworzenia systemowego podejścia do zapewnienia wkładów własnych dla projektów finansowanych ze środków innych niż polskie publiczne;</u> <u>-stworzenia systemowego podejścia do wspierania rozwoju instytucjonalnego sektora pozarządowego zajmującego się współpracą rozwojową i edukacją globalną.</u></i>	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ w odpowiedzi na postulaty dot. zapewnienia wkładów własnych dla projektów finansowanych ze środków innych niż polskie publiczne, od 2013 r. umożliwia aplikowanie o środki w ramach edukacji globalnej na dofinansowanie projektów, które są elementem przedsięwzięcia finansowanego ze źródeł innych niż budżet RP. MSZ prowadzi starania dot. wzmocnienia polskich organizacji w ramach istniejących instrumentów.

35	Polska Zielona Sieć	Współpracy z sektorem prywatnym	<p><i>Dodanie do pkt X fragmentu:</i> <u>Zgodnie z Wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka, polski sektor prywatny chcący inwestować w krajach Południa, będzie informowany, zachęcany i monitorowany przez instytucje realizujące polską współpracę rozwojową w zakresie przestrzegania najlepszych istniejących standardów OECD, ONZ oraz istniejących obowiązków prawnych dotyczących przejrzystego i odpowiedzialnego globalnie działania. Wszelkie wsparcie publiczne dla działań polskiego sektora prywatnego w krajach rozwijających się będzie warunkowane jasnymi zobowiązaniami do wypełniania istniejących standardów OECD i ONZ (Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, Wytyczne OECD dla Przedsiębiorstw Wielonarodowych dotyczące prowadzenia biznesu w sposób społecznie odpowiedzialny).</u></p>	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ proponuje dodanie następującego zdania: "Zaangażowanie sektora prywatnego we współpracę rozwojową będzie się odbywało z przestrzeganiem najlepszych istniejących standardów OECD, ONZ oraz istniejących przepisów prawa dotyczących przejrzystego i odpowiedzialnego działania".
36	Wojciech Paczyński	Zasad współpracy rozwojowej	<p><i>Przeredagowanie całej sekcji: Nie wydzielałbym niektórych aspektów skuteczności pomocy rozwojowej (sam nagłówek „Efektywność na rzecz współpracy rozwojowej” jest niefortunny – co znaczy „efektywność na rzecz?”), od kwestii spójności polskiej polityki na rzecz rozwoju i jeszcze osobno traktował takie sprawy jak partycypacja, upodmiotowienie (to wszak kluczowe aspekty związane ze skutecznością pomocy wspomnianą w Pusan) czy dbałość o środowisko naturalne (to istotny aspekt spójności polityki na rzecz rozwoju).</i></p>	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ stoi na stanowisku, że struktura części XIV. WPWR jest przejrzysta. Proponujemy uwzględnienie części uwag redakcyjnych i językowych dot. efektywności pomocy, własności priorytetów, pozostałych zasad współpracy rozwojowej (pkt. 3).

37	Wojciech Paczyński	Zasad współpracy rozwojowej	<p><i>Wprowadzenie zapisu:</i> <u>Polska realizując pomoc rozwojową dąży do zapewnienia jej skuteczności i efektywności. Polska dąży też do takiego kształtowania polityk krajowych i międzynarodowych (zwłaszcza polityk Unii Europejskiej), by przyczyniały się one do globalnego rozwoju. Realizując te ambicje polska współpraca rozwojowa opiera się na dialogu z krajami partnerskimi, czerpie z najlepszych międzynarodowych doświadczeń i przestrzega następujących zasad:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>możliwość decydowania przez partnerów w krajach rozwijających się o kierunku zmian, który chcą podjąć;</u> • <u>koordynacja współpracy rozwojowej wokół priorytetów krajów partnerskich i ich strategii rozwoju;</u> • <u>zwiększanie efektywności pomocy m.in. przez zmniejszanie kosztów świadczenia pomocy</u> • <u>redukcja fragmentacji pomocy rozwojowej;</u> • <u>przejrzystość współpracy rozwojowej.</u> <p><u>Polska współpraca rozwojowa przeciwdziała jakiegokolwiek dyskryminacji i promuje równość szans w tym m.in. ze względu na płeć, pochodzenie etniczne, wiek, wyznanie, czy niepełnosprawność.</u> <u>Kieruje się ona także zasadą dbałości o środowisko naturalne promując zrównoważone użytkowanie zasobami naturalnymi.</u></p> <p>[... ew. dalej można wspomnieć trochę więcej o tym, że „Polska będzie wspierać walkę z nielegalnymi przepływami finansowymi, w tym w szczególności walkę z unikaniem opodatkowania oraz z praniem pieniędzy.”]</p>	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ proponuje uwzględnienie sugerowanego zdania: " <u>Polska realizując pomoc rozwojową dąży do zapewnienia jej skuteczności i efektywności</u> ". Sugerujemy pozostawienie pozostałej części akapitu zgodnie z projektem WPWR.
38	Wojciech Paczyński	Zasad współpracy rozwojowej	<p><i>Wątpliwości, odnośnie stwierdzenia, że „Polska realizując pomoc rozwojową respektuje zasadę efektywności na rzecz współpracy rozwojowej.” Wydaje się wręcz, że takie sformułowanie brzmi nieco karykaturalnie, a sama taka „zasada” chyba nie istnieje (czyż ona miałaby być?). Nawiasem mówiąc efficiency to po polsku raczej skuteczność niż efektywność. Propozycja zapisu oznaczającego, że:</i> <u>„Polska realizując pomoc rozwojową dąży do zapewnienia jej skuteczności i efektywności.”</u></p>	Uwaga uwzględniona	
39	Wojciech Paczyński	Zasad współpracy rozwojowej	<p><i>Zmienić zapis „uwzględnienia własności priorytetów krajów partnerskich” co jest raczej niezrozumiałe gdy ktoś nie przetłumaczy sobie tego z powrotem na angielski</i> na: <u>„uwzględnienia priorytetów krajów partnerskich”</u></p>	Uwaga uwzględniona	

40	Wojciech Paczyński	Zasad współpracy rozwojowej	<p>Do fragmentu: „Ocena wpływu polityk krajowych na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego państw priorytetowych, z punktu widzenia polskiej współpracy rozwojowej będzie przeprowadzana w systemie oceny wpływu i konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego.”</p> <p>Następujący komentarz: To bardzo śmiała i co do zasady godna pochwały deklaracja. Warto aby faktycznie udało się zoperacjonalizować to zamierzenie. Sugestia redakcyjna: przecinek wypacza chyba intencje autorów (?). Czy chodzi o: „Ocena wpływu polityk krajowych na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego państw priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej (...)”?</p> <p>Nie można uznać „poszanowania i przestrzegania praw człowieka” za jeden z elementów zasady „niedyskryminacji”. Prawa człowieka to coś znacznie większego.</p>	Uwaga częściowo uwzględniona	jw.
41	Wojciech Paczyński	Konstrukcji i sposobu redakcji dokumentu	<p>Cały Program wydaje się bardzo długim dokumentem, co oceniłbym jako jego słabość. Być może pomogłoby przesunięcie opisów priorytetów w poszczególnych krajach do załącznika?</p> <p>Dokument zyskałby na przejrzystości gdyby miał jednolitą strukturę nagłówków – obecnie poziom poszczególnych nagłówków zupełnie nie jest jasny dla czytelnika.</p> <p>Dokument wymaga też pewnych prac redakcyjnych które, jak podejrzewam, są planowane.</p>	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ stoi na stanowisku, że obecny układ dokumentu jest przejrzysty. Prace redakcyjne nad tekstem trwają.
42	Narodowy Bank Polski	Struktury dokumentu	<p>Takie kwestie jak ramy finansowe, zasady współpracy rozwojowej, spójność polityki na rzecz rozwoju oraz formy współpracy rozwojowej powinny być umieszczone w pierwszej części dokumentu, przed opisem obszarów wsparcia dla poszczególnych krajów priorytetowych.</p>	Uwaga częściowo uwzględniona	Proponujemy umieszczenie części dot. zasad i form współpracy rozwojowej po rozdziale II.
43	Narodowy Bank Polski	Struktury dokumentu	<p>Dokument powinien być wyraźnie podzielony na część dotyczącą pomocy dwustronnej i wielostronnej.</p>	Uwaga nieuwzględniona	Priorytety geograficzne i tematyczne polskiej współpracy rozwojowej dot. zarówno współpracy dwustronnej i wielostronnej. Większość zagadnień opisanych w WPWR dotyczy współpracy dwustronnej i wielostronnej. Proponujemy nie wydzielanie części poświęconych pomocy dwu i wielostronnej.
44	Narodowy Bank Polski	Celów	<p>Dokument powinien spójnie i wyraźnie wskazywać, że większe zaangażowanie Polski w pomoc rozwojową stanowi promocję Polski jako kraju dojrzałego, który ma już spore doświadczenie w aktywnym uczestnictwie w działaniach społeczności międzynarodowej. Zastosowana argumentacja w tym względzie jest fragmentaryczna, przez co ma się wrażenie, że nie jest to priorytet dla twórców dokumentu.</p>	Uwaga nieuwzględniona	Celem prowadzonej przez RP współpracy rozwojowej jest przede wszystkim wspieranie rozwoju krajów i społeczeństw rozwijających się. Działania takie przyczyniają się do budowania pozytywnego wizerunku Polski, ale nie jest to celem samym w sobie.

45	Narodowy Bank Polski	Instrumentów	<p>W dokumencie brakuje wyczerpującej informacji nt. instrumentów pomocowych, które Polska zamierza stosować w latach 2016-2020 (projekty, programy, wsparcie budżetowe, itp.) oraz relacji między nimi. Czytając dokument, odnosi się wrażenie, że Program, obszernie opisując co ma być zrobione, nie pokazuje w wystarczającym stopniu jak ma to zostać dokonane. Odnosi się to również (a może przede wszystkim) do części IV dokumentu („Priorytety tematyczne w krajach priorytetowych”) opisującej obszary wsparcia dla poszczególnych krajów priorytetowych. W tej części Programu dobrze byłoby też wskazać, które z działań Polska chce realizować indywidualnie, a które we współpracy z innymi donatorami (np. w ramach wspólnego programowania i wdrażania pomocy przez UE).</p>	Uwaga nieuwzględniona	Informacja o instrumentach wsparcia znajdzie się w rocznych planach współpracy rozwojowej.
46	Narodowy Bank Polski	Środków finansowych	<p>Brak jest równowagi pomiędzy celami i zadaniami a przeznaczonymi na realizację środkami. W szczególności w dokumencie brakuje podstawowych informacji nt. środków finansowych, które mają zostać przeznaczone na pomoc rozwojową w perspektywie 2020 r. oraz innych środków w dyspozycji RP, które - choć nie spełniają kryteriów ODA - są coraz częściej traktowane jako fundusze wspierające szeroko rozumiany rozwój globalny (np. gwarancje, poręczenia itp.). Jeśli nie ma możliwości wpisania do dokumentu kwot przeznaczanych na działania rozwojowe, konieczne jest – umieszczenie informacji o proporcjach pomiędzy środkami alokowanymi na poszczególne kraje lub regiony (np. jaki procent funduszy przeznaczonych na pomoc dwustronną zostanie zaprogramowany dla krajów PW, a jaki dla wybranych krajów afrykańskich). Liczymy, że odnoszący się do tych kwestii rozdział XIII zostanie uzupełniony, także w świetle ustaleń lipcowej konferencji nt. finansowania rozwoju w Addis Abeba.</p>	Uwaga częściowo uwzględniona	W związku z rocznym planowaniem finansowania współpracy rozwojowej, informacja o alokacjach jest zawierana w planach rocznych. Środki przeznaczone na realizację działań w poszczególnych krajach będą określone w Planach rocznych. MSZ nie dysponuje informacją nt. planowanych w wymiarze wieloletnim środków finansowych na ODA ani narzędziami umożliwiającymi mierzenie działań na rzecz rozwoju nie będących ODA. Na poziomie WPWR nie jest przewidziany sztywny podział środków finansowych na poszczególne obszary geograficzne. W treści Programu zaproponowany zostanie zapis ograniczający wydatki na dwustronną współpracę rozwojową z rezerwy celowej MSZ przeznaczone na kraje spoza listy państw priorytetowych. Na współpracę z państwami innymi, niż priorytetowe przeznaczone zostanie nie więcej, niż 10% środków na dwustronną współpracę rozwojową z rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową.
47	Narodowy Bank Polski	Uwag ogólna	<p>Sugerowane jest szersze uwzględnienie w Programie działań pomocowych innych organów administracji publicznej kwalifikujących się jako Oficjalna Pomoc Rozwojowa, w tym działalności resortu finansów (w zakresie kredytów preferencyjnych, redukcji zadłużenia , pomocy wiązanej itp.) oraz pomocy technicznej NBP (informacje na temat naszej działalności były już przekazywane do MSZ).</p>	Uwaga uwzględniona	MSZ uzupełni treść WPWR o fragment poświęcony polityce kredytowej oraz pomocy technicznej NBP.
48	Narodowy Bank Polski	Struktury dokumentu	<p>W części II dokumentu („Kontekst globalny”) więcej uwagi sugerowalibyśmy poświęcić katalitycznej roli pomocy rozwojowej jako istotnego instrumentu mobilizacji środków na cele rozwojowe, w tym funduszy wewnętrznych.</p>	Uwaga nieuwzględniona	W opinii MSZ kwestia ta jest w wyczerpujący sposób opisana w akapicie piątym części 1 rozdziału II. "Kontekst globalny"

49	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych	Uzupełnić pkt. „przedsiębiorczość i sektor prywatny”, str. 9, dotyczący promowania przedsiębiorczości o promowanie polskiego modelu ekonomii społecznej. Szczególnie na obszarze Ukrainy, Mołdawii, Gruzji. Model ten z doświadczeń naszych członków zajmujących się Pomocą Rozwojową jest idealnym narzędziem do rozwoju wspólnot lokalnych i wykorzystania ich endogenicznych zasobów. Rekomendacją tych rozwiązań może być kilkaset polskich przykładów działań tego typu podmiotów.	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ w treści programu zaproponuje zapis uwzględniający kwestie ekonomii społecznej.
50	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych	Uzupełnić pkt. „kapitał ludzki” o promowanie kapitału społecznego. Niski stopień kapitału społecznego jest wielokrotnie główną barierą rozwojową tych społeczności. Pkt. ten jak i „dobre rządzenie” można również uzupełnić o budowanie międzysektorowego partnerstwa lokalnego i regionalnego.	Uwaga częściowo uwzględniona	Przyjęcie terminu kapitał ludzki pozwala nam na realizację projektów, których celem będzie m.in. wspieranie kwestii związanych z edukacją i ochroną zdrowia jako fundamentalnych dla rozwoju krajów partnerskich. Działania z zakresu budowania międzysektorowego partnerstwa lokalnego i regionalnego oraz budowania kapitału społecznego są realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
51	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych	Uzupełnić pkt. „dobre rządzenie” o przekazywanie zadań organizacjom pozarządowym przez administrację wszystkich szczebli.	Uwaga nieuwzględniona	Wzmocnienie organizacji społeczeństwa obywatelskiego jest ujęte w priorytecie demokracja i prawa człowieka. Z analizy MSZ wynika, że potrzeby krajów partnerskich dotyczą przede wszystkim budowania kompetencji i zdolności instytucjonalnych administracji publicznej.
52	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych w Mołdawii	Uzupełnić pkt. „Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich” o <u>rozwój przedsiębiorczości lokalnej w oparciu o polski model ekonomii społecznej i endogeniczne zasoby – działania takie pozwoliłyby ekonomizować lokalne społeczności w oparciu o ich własne lokalne zasoby (np. Bałtowo).</u>	Uwaga częściowo uwzględniona	Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i ekonomii społecznej zawiera się w rezultatach "zwiększone dochody gospodarstw rolnych" oraz "zwiększony udział dochodów gospodarstw z działalności pozarolniczej". MSZ zaproponuje zapisy uwzględniające wykorzystanie endogenicznych zasobów.
53	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych w Mołdawii	Po drugie, należy promować łączenie się przedsiębiorców rolnych i powstawanie grup producenckich – rozdrobnienie przedsiębiorców rolnych to jeden z problemów w eksporcie a także zwiększeniu zysku lokalnych społeczności.	Uwaga uwzględniona	MSZ przygotowuje zapisy uwzględniające łączenie się przedsiębiorców rolnych i powstawanie grup producenckich.
54	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych w Mołdawii	Dodatkowo istotnym problemem jest niski kapitał społeczny przekładający się na skoncentrowanie się władz regionalnych i lokalnych na projektach infrastrukturalnych z pominięciem projektów miękkich. Dlatego też należałoby dodać jako priorytet <u>wzmocnienie kapitału społecznego, a także wsparcie dla przekazywania zadań przez samorząd organizacjom pozarządowym.</u> Istotnym problemem jest również brak partnerstwa międzysektorowego w pracy administracji regionalnej i lokalnej, zarówno na poziomie planowania jak i realizacji późniejszych działań.	Uwaga nieuwzględniona	Z analizy MSZ wynika, że potrzeby krajów partnerskich dotyczą przede wszystkim budowania kompetencji i zdolności instytucjonalnych administracji publicznej. Działania z zakresu budowania kapitału społecznego, budowania partnerstw oraz wzmocnienia organizacji społeczeństwa obywatelskiego są realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

55	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych na Ukrainie	<p><i>Istotnym elementem powinno być wzmacnianie budowania kapitału społecznego jako podstawy rozwojowej, a także przekazywanie zadań przez samorząd i administrację organizacjom pozarządowym.</i></p> <p><i>Kluczowym wydaje się również wykorzystanie polskich doświadczeń w zakresie ekonomii społecznej, a szczególnie w przypadku uchodźców wewnętrznych (metodologia KIS, CIS, czy też podmiotów o charakterze zatrudnieniowym). Narzędzia te są doskonałymi metodami reintegracji społecznej i zawodowej osób w sytuacji kryzysowej.</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	Z analizy MSZ wynika, że potrzeby krajów partnerskich dotyczą przede wszystkim budowania kompetencji i zdolności instytucjonalnych administracji publicznej. Działania z zakresu budowania kapitału społecznego, budowania partnerstw oraz wzmacniania organizacji społeczeństwa obywatelskiego są realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej. Problemy uchodźców wewnętrznych, jako grupy szczególnie narażonej na wykluczenie, są uwzględnione w priorytecie "kapitał ludzki" na Ukrainie. Metodologia działań nie jest uwzględniona na poziomie wieloletniego programu.
56	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych w krajach priorytetowych	<p><i>Program nie uwzględnia praktycznie indoktrynacji i wprowadzenia szumu medialnego przez rosyjskie środki masowego przekazu lub prorosyjskie media na Ukrainie i w Mołdawii. Dlatego też, brakuje w programie istotnego <u>wsparcia dla wolnych mediów w obu krajach, a także wzmocnienia działań promocyjnych w ramach realizowanych przez polskich partnerów projektów.</u></i></p>	Uwaga nieuwzględniona	Działania dot. wolnych mediów i dostępu do obiektywnej informacji są realizowane za pośrednictwem m.in. Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
57	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych w krajach priorytetowych	<p><i>Istotnym elementem powinien być regranting tak, by uniknąć realizacji małych projektów, wzmocnić lokalnych partnerów i włączyć w realizację małych działań lokalne społeczności. Lokalny regranting zdecydowanie zwiększyłby zakres, a także oddziaływanie programu. Dobrym przykładem tego typu działań są działania w Programie FIO.</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	Regranting jest instrumentem, nie priorytetem, i dlatego nie jest uwzględniony w WPWR. W uzasadnionych przypadkach jest stosowany przez MSZ, np. w edukacji globalnej. Zwracamy uwagę, że w tym przypadku regranting służy realizacji niewielkich inicjatyw o lokalnym oddziaływanu.
58	Zachodniopomorska Federacja Pozarządowa	Priorytetów tematycznych w krajach priorytetowych	<p><i>Coraz więcej organizacji ubiega się o projekty bezpośrednio z Komisji Europejskiej z obszaru pomocy rozwojowej. Każdy z tych projektów wymaga wkładu własnego (finansowego). Projekty te wielokrotnie są tożsame z działaniami zapisanymi w Programie. Proponujemy <u>wpisanie do programu funduszu wkładów własnych.</u> Fundusz taki ułatwiłby starania polskich organizacji o w/w dofinansowania.</i></p>	Uwaga uwzględniona	MSZ w odpowiedzi na postulaty NGOs dot. zapewnienia wkładów własnych dla projektów finansowanych ze środków innych niż polskie publiczne, od 2013 r. umożliwia aplikowanie o środki na dofinansowanie projektów, które są elementem przedsięwzięcia finansowanego ze źródeł innych niż budżet RP.
59	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej	Priorytetów tematycznych	<p><i>Dodać „kapitał ludzki” – „i społeczny” (str. 9)</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	Przyjęcie terminu kapitał ludzki pozwala nam na realizację projektów, których celem będzie m.in. wspieranie kwestii związanych z edukacją i ochroną zdrowia jako fundamentalnych dla rozwoju krajów partnerskich. Działania z zakresu budowania kapitału społecznego są realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
60	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej	Inicjatyw flagowych	<p><i>Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego – uzupełnić fragment: <u>celem programu jest wzmocnienie administracji publicznej, rządowej i samorządowej w państwach Partnerstwa Wschodniego przez organizację specjalistycznych szkoleń dla urzędników administracji publicznej.</u></i></p> <p><i>Komentarz: Pominięcie administracji samorządowej może sugerować, że RP chce wspierać centralizację administracji w Państwach Partnerstwa (str.11).</i></p>	Uwaga uwzględniona	Proponujemy przeformułowanie na: <u>celem programu jest wzmocnienie administracji publicznej.</u>

61	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej	Priorytetów tematycznych na Białorusi	<i>Dobre rządzenie „wsparcie rozwoju regionalnego” – poszerzyć zapis na: „rozwoju lokalnego i regionalnego” (str. 14).</i>	Uwaga nieuwzględniona	Rozwój lokalny zawiera się w rozwoju regionalnym.
62	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej	Priorytetów tematycznych na Ukrainie	<i>Dobre rządzenie Dodać rezultat „zapobieganie i przeciwdziałanie korupcji w administracji publicznej”. Takie projekty były już na Ukrainie i warto je kontynuować.</i>	Uwaga uwzględniona	MSZ proponuje dodanie rezultatu "zapobieganie i przeciwdziałanie korupcji".
63	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Kontekstu globalnego	<i>Uważamy za niekorzystne, że program nie zawiera kompleksowej analizy dotychczasowych działań, w tym w szczególności wyników i rekomendacji z ewaluacji ani diagnozy potrzeb krajów, którymi objęte są działania programu. Diagnoza w części opisowej dotyczącej poszczególnych krajów jedynie uzasadnia wybór działań.</i>	Uwaga przyjęta do wiadomości	Przygotowana na potrzeby opracowania projektu WPWR analiza dotychczasowych działań, wyników i rekomendacji ewaluacji oraz potrzeb krajów partnerskich nie stanowi integralnej części WPWR. Priorytety tematyczne dla poszczególnych krajów partnerskich zostały opracowane na podstawie ww. analizy. Od 2012 r. MSZ prowadzi ewaluację współpracy rozwojowej. Jej wyniki zostały wzięte pod uwagę przy tworzeniu projektu WPWR.
64	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Zdefiniowane cele są tak rozległe, że niemalże niemożliwe później do monitorowania oraz ewaluacji. Program nie posiada żadnych wskaźników do monitorowania. Nie wskazano również mierników sukcesu programu. Wskazane obszary dotyczące poszczególnych krajów są tak szerokie, że dalej nie jesteśmy w stanie wskazać co jest kluczowe do realizacji w danym kraju.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Ogólność celów wynika z wieloletniego charakteru programu, ich doprecyzowanie a także wskazanie mierników w wybranych krajach nastąpi w planach rocznych.
65	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>W priorytetach brakuje podstawowego działania jakim jest budowanie kapitału społecznego, który jest podstawą wszelkiego typu działań. Kapitał ludzki nie równa się kapitałowi społecznemu. Tym bardziej, że władze lokalne tych społeczności skupione są obecnie głównie na aspektach infrastrukturalnych a nie na budowaniu społeczności lokalnych.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Działania z zakresu budowania kapitału społecznego i społeczeństwa obywatelskiego są realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
66	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>W priorytetach brakuje również działań ukierunkowanych na zmiany systemowe w edukacji (na każdym poziomie). Tym większa szkoda, że działania takie w długim okresie przyniosą bardzo duże efekty o wiele większe niż punktowe działania. Przez takie działania rozumiemy wypracowanie i wdrożenie nowych lub zaktualizowanych programów nauczania. To właśnie edukacja kształtuje nowe pokolenia Państw, które chcemy zmieniać.</i>	Uwaga uwzględniona	Wsparcie zmian w systemach edukacji jest zależne od uwarunkowań lokalnych. Zapisy WPWR nie wykluczają działań na rzecz systemowych zmian w edukacji. Edukacja jest jednym z zagadnień ujętych w priorytecie kapitał ludzki.
67	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Obecnie wiele projektów realizowanych punktowo dla niewielkich społeczności nie zmienia w żaden sposób sytuacji większych grup społecznych ani całych społeczeństw. Większość z projektów to krótkotrwałe interwencje przynoszące jedynie powierzchowne efekty. Podobnie jak jest to realizowane w Funduszu Inicjatyw Obywatelskich – część dotycząca projektów systemowych. Zdecydowanie poprawiłoby to efektywność i trwałość realizowanych projektów.</i>	Uwaga uwzględniona	MSZ dąży do koncentracji polskiej pomocy, co ma na celu zwiększenie jej skuteczności i bardziej długotrwały charakter jej efektów. Realizacji tego założenia służyć będzie m.in. zmniejszenie liczby krajów priorytetowych o połowę, ograniczenie liczby priorytetów do 3 na kraj, dążenie do realizacji celu różnymi narzędziami, dążenie do realizacji systemowych inicjatyw.

68	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Brakuje wskazań co szczególnie warto wdrażać w krajach na bazie dotychczasowych doświadczeń a czego powinno się unikać. Program nie wskazuje również polskich rozwiązań, które mogą być modelowymi rozwiązaniami eksportowymi np. Polski model ekonomii społecznej, Polski model reintegracji społecznej w oparciu o system KIS-CIS-Spółdzielnia socjalna. Polski model współpracy z organizacjami pozarządowymi czy też pracy z osobami na terenach wiejskich w oparciu o model Pracy w posagu – model wychodzenia z bezrobocia rodzinnego na wsi, czy też Polski model zarządzania strategicznego w samorządach.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Wybór priorytetów tematycznych i krajów uwzględnia dotychczasowe doświadczenia z wdrażania programu polskiej współpracy rozwojowej w krajach partnerskich oraz analizę potrzeb tych krajów. MSZ stoi na stanowisku, że WPWR nie powinien wskazywać na konkretne modele rozwoju.
69	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Rozszerzyć na stronie 9 punkt „przedsiębiorczość i sektor prywatny” dotyczący promowania przedsiębiorczości opartej o lokalne zasoby i zwiększającej lokalne łańcuchy wartości pozwalające bogacić się lokalnej społeczności a nie zewnętrznym podmiotom. (np. z wykorzystaniem polskiego modelu ekonomii społecznej).</i>	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ w treści programu zaproponuje zapis uwzględniający kwestie ekonomii społecznej.
70	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Uzupełnić punkt „kapitał ludzki” o promowanie kapitału społecznego. Niski stopień kapitału społecznego jest jedną z głównych barier rozwojowych w tych krajach.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Przyjęcie terminu kapitał ludzki pozwala nam na realizację projektów, których celem będzie m.in. wspieranie kwestii związanych z edukacją i ochroną zdrowia jako fundamentalnych dla rozwoju krajów partnerskich. Działania z zakresu budowania kapitału społecznego są realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
71	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Istotnym problemem jest również brak rozwiązań, a także realnej współpracy na linii samorząd/administracja i organizacje pozarządowe (złożone z mieszkańców).</i>	Uwaga nieuwzględniona	Działania z zakresu budowania kapitału społecznego, budowania partnerstw oraz wzmocnienia organizacji społeczeństwa obywatelskiego są realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
72	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Podkreślić, że bardzo istotnym problemem, w szczególności Ukrainy, Mołdawii i Gruzji jest problem demograficzny i migracyjny. Zarządzanie tym problemem dla wielu społeczności lokalnych będzie nie tylko kwestią zachowania możliwości rozwoju, ale wręcz walką o przetrwanie. Program nie dostrzega tej kwestii.</i>	Uwaga przyjęta do wiadomości	Kwestie migracji, w tym migracji wewnętrznej są uwzględnione w WPWR i znajdują odzwierciedlenie w zaproponowanych priorytetach tematycznych w wybranych krajach partnerskich. Polska współpraca rozwojowa koncentruje się na wybranych zagadnieniach tematycznych. Ze względu na ograniczone środki nie jest możliwe na reagowanie na wszystkie problemy w krajach partnerskich.
73	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Program też nie promuje wykorzystania polskich doświadczeń w zakresie partnerskiego zarządzania zmianą społeczną i gospodarczą. Metodologia ta wobec bardzo dynamicznych sytuacji jest jedną z najlepszych w zakresie bieżącego przewidywania i reagowania na pojawiające się zagrożenia jak i nowe wyzwania – zarówno w krótkim jak i długim okresie.</i>	Uwaga nieuwzględniona	MSZ stoi na stanowisku, że WPWR nie powinien wskazywać na konkretne modele rozwoju. Metodologia działań nie jest uwzględniona na poziomie wieloletniego programu.
74	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Zbyt małą wagę przywiązuje się w programie do budowania poprzez udzielanie pomocy dobrego wizerunku Polski w tych krajach. Obecnie nie sprzyja temu również duże rozproszenie świadczonej pomocy.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Celem prowadzonej przez RP współpracy rozwojowej jest przede wszystkim wspieranie rozwoju krajów i społeczeństw rozwijających się. Działania takie przyczyniają się do budowania pozytywnego wizerunku Polski, ale nie jest to celem samym w sobie.

75	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<i>Współpraca z sektorem prywatnym jest bardzo istotna. Tym bardziej, że w wielu z tych krajów Polscy przedsiębiorcy są istotnymi pracodawcami. Niestety w pkt X trudno odczytać zachętę do współpracy z polskimi inwestorami w krajach objętych programem. Zachęta ta powinna być skierowana do obu stron, tak by również przedsiębiorcy wiedzieli korzyści z tej współpracy. Tym bardziej, że działania CSR-owe tych przedsiębiorstw mogą przyczyniać się do zachowania trwałości efektów polskiej pomocy.</i>	Uwaga przyjęta do wiadomości	Współpraca z sektorem prywatnym będzie nowym obszarem rozwijanym w polskiej współpracy rozwojowej.
76	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Priorytetów tematycznych w Mołdawii	<i>Punkt 2) Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich powinien być uzupełniony o <u>rozwój przedsiębiorczości lokalnej w oparciu o Polski model ekonomii społecznej i endogeniczne zasoby</u> – działanie takie pozwoliłoby ekonomizować lokalne społeczności w oparciu o ich lokalne zasoby – szczególnie w zakresie rozwoju turystycznego - (Patrz przykład Balti), wiosek tematycznych etc. Po drugie należy promować <u>łączenie się przedsiębiorców rolnych i powstawanie grup producenckich</u> – rozdrobnienie przedsiębiorców rolnych to jeden z problemów w eksporcie a także zwiększaniu zysku lokalnych społeczności.</i>	Uwaga częściowo uwzględniona	Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i ekonomii społecznej zawiera się w rezultatach "zwiększone dochody gospodarstw rolnych" oraz "zwiększony udział dochodów gospodarstw z działalności pozarolniczej". MSZ zaproponuje zapisy uwzględniające wykorzystanie endogenicznych zasobów.
77	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Priorytetów tematycznych na Ukrainie	<i>Podobnie jak w Mołdawii istotnym elementem powinno być <u>wzmacnianie budowania kapitału społecznego jako podstawy rozwojowej</u>, a także <u>przekazywanie zadań przez samorząd i administrację organizjom pozarządowym</u>. Kluczowym wydaje się również wykorzystanie polskich doświadczeń w zakresie ekonomii społecznej, a szczególnie w przypadku uchodźców wewnętrznych (metodologia KIS, CIS, czy też podmiotów o charakterze zatrudnieniowym). Narzędzia te są doskonałymi metodami reintegracji społecznej i zawodowej osób w sytuacji kryzysowej.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Z analizy MSZ wynika, że potrzeby krajów partnerskich dotyczą przede wszystkim budowania kompetencji i zdolności instytucjonalnych administracji publicznej. Działania z zakresu budowania kapitału społecznego, budowania partnerstw oraz wzmacniania organizacji społeczeństwa obywatelskiego są realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
78	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Priorytetów tematycznych w krajach priorytetowych	<i>Brakuje również wykorzystania polskich doświadczeń w zakresie pracy z żołnierzami i pracownikami cywilnymi, a także ich rodzinami którzy przebywali na misjach wojskowych. Doświadczenia takie są bezcenne.</i>	Uwaga nieuwzględniona	W wyniku przeprowadzonej analizy uwzględniającej potrzeby kraju wsparcie psychologiczne żołnierzy nie znalazło się wśród propozycji priorytetów.
79	Szczecińska Kooperacja Marii Skłodowskiej Curie	Inne uwagi	<i>W programie nie podkreślono potrzeby realizacji działań na rzecz wolnych mediów. Program nie uwzględnia praktycznie indoktrynacji i wprowadzania szumu medialnego przez rosyjskie środki masowego przekazu lub prorosyjskie media w Ukrainie i w Mołdawii. Dezinformacja to obecnie jeden z kluczowych problemów Mołdawii i Ukrainy. Dlatego też brakuje w programie istotnego wsparcia dla wolnych mediów w obu tych krajach, a także wzmocnienia działań promocyjnych w ramach realizowanych przez polskich partnerów projektów.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Działania dot. wolnych mediów i dostępu do obiektywnej informacji są realizowane za pośrednictwem m.in. Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

80	Szczecińska Kooperacja Marii Sktodowskiej Curie	Inne uwagi	<i>Program powinien również zawierać komponent wsparcia i sieciowania dla organizacji realizujących Polską Pomoc. Przyczyniłoby to się do zwiększenia efektywności realizowanych działań ich większej profesjonalizacji, a także w wielu przypadkach uzyskania efektu synergii.</i>	Uwaga przyjęta do wiadomości	MSZ, we współpracy z partnerami z sektora pozarządowego, podejmuje starania zmierzające do usprawnienia dotychczasowych zasad współpracy z partnerami społecznymi w ramach obowiązującego prawa.
81	Szczecińska Kooperacja Marii Sktodowskiej Curie	Inne uwagi	<i>Z naszego punktu widzenia istotnym jest również uwzględnienie w priorytecie dot. dobrego rządzenia w krajach których dotyczy elementów związanych z kreowaniem i wsparciem środowiska dla organizacji pozarządowych, transfer polskich doświadczeń związanych z ich rolą w procesie rozwoju lokalnego, ich funkcjonowania na styku administracji lokalnej oraz mieszkańców.</i>	Uwaga przyjęta do wiadomości	Priorytet tematyczny "Demokracja i prawa człowieka" zawiera w sobie działania na rzecz wspierania organizacji społeczeństwa obywatelskiego.
82	Szczecińska Kooperacja Marii Sktodowskiej Curie	Inne uwagi	<i>Jako doświadczone organizacje chcielibyśmy sięgać po środki przeznaczone bezpośrednio przez Komisję Europejską na tożsame działania. Istotnym problemem w tym zakresie jest konieczność zgromadzenia wkładów własnych, dlatego też istotnym elementem programu powinien być fundusz wkładów własnych. Dzięki niemu możliwa byłaby multiplikacja podejmowanych działań.</i>	Uwaga nieuwzględniona	MSZ w odpowiedzi na postulaty NGOs dot. zapewnienia wkładów własnych dla projektów finansowanych ze środków innych niż polskie publiczne, od 2013 r. umożliwi aplikowanie o środki na dofinansowanie projektów, które są elementem przedsięwzięcia finansowanego ze źródeł innych niż budżet RP.
83	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<i>Z zadowoleniem przyjmujemy uwzględnienie podrozdziału dotyczącego edukacji globalnej w projekcie Wieloletniego Programu Współpracy Rozwojowej na lata 2016-2020.</i>	Uwaga przyjęta do wiadomości	
84	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<i>Doceniamy uwzględnienie w treści zapisów całości definicji edukacji globalnej wypracowanej w 2010 i 2011 roku w procesie międzysektorowym.</i>	Uwaga przyjęta do wiadomości	
85	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<i>Ważnym atutem katalogu celów jest uwzględnienie w nim odniesienia do edukacji formalnej oraz podnoszenia świadomości nt. współzależności globalnych.</i>	Uwaga przyjęta do wiadomości	
86	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<i>Katalog celów wydaje nam się jednak zbyt szeroki, próba równoległej realizacji wszystkich celów może naszym zdaniem doprowadzić do rozproszenia działań i zmniejszenia efektywności. Ograniczyć katalog do trzech pozycji, które odnoszą się do trzech kluczowych wg nas obszarów: edukacji formalnej, podnoszenia świadomości społeczeństwa oraz jakości edukacji globalnej. Pozostałe wymienione w projekcie cele są naszym zdaniem bądź celami uszczegóławiającymi powyższe (np. poprawa przygotowania kadr dydaktycznych), bądź wytycznymi horyzontalnymi (np. wzmocnienie spójności między edukacją globalną realizowaną w Polsce i na świecie).</i>	Uwaga uwzględniona	

87	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<p>Połączyć cel pierwszy i trzeci, który w nowym brzmieniu mógłby przyjąć następującą formę: <u>„Wzmocnienie obecności edukacji globalnej na wszystkich szczeblach edukacji formalnej, w szczególności poprzez rozwijanie kadr dydaktycznych, narzędzi edukacyjnych oraz promocję edukacji globalnej w środowisku szkolnym i akademickim”</u>.</p> <p>Proponowany zapis obejmuje trzy czynniki kluczowe dla zwiększenia obecności EG w polskich szkołach (zostały one wskazane w raporcie towarzyszącym „Porozumieniu w sprawie wspierania edukacji globalnej”): kompetencje obecnych i przyszłych nauczycieli i nauczycielek; narzędzia do pracy z uczennicami i uczniami (w tym podręczniki i towarzyszące materiały dydaktyczne); docieranie z informacjami o edukacji globalnej do nowych nauczycieli i nauczycielek, dyrektorów i dyrektorek.</p>	Uwaga uwzględniona	
88	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<p>W celu drugim proponujemy zastąpić sformułowanie „problemów globalnych” określeniem <u>„współzależności globalnych”</u>. Drugie określenie lepiej oddaje specyfikę edukacji globalnej i stanowi element narracji, która wpisuje się w kryteria jakości edukacji globalnej.</p> <p>Nowy zapis przyjąłby następujące brzmienie: <u>„Zwiększenie świadomości szerokiej publiczności na temat współzależności globalnych”</u>.</p>	Uwaga uwzględniona	
89	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<p>Skrócić cel piąty dotyczący jakości edukacji globalnej. Wystarczające jest określenie: <u>„Podnoszenie jakości inicjatyw edukacyjnych w obszarze edukacji globalnej”</u>. W obecnym sformułowaniu osobne wskazanie na jakość materiałów edukacyjnych wydaje się nam zbędne, ponieważ nie można mówić o podnoszeniu jakości edukacji globalnej bez podnoszenia jakości materiałów wykorzystywanych w jej nauczaniu (a spójnik „oraz” sugeruje rozłączność tych procesów).</p>	Uwaga uwzględniona	
90	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<p>Usunąć z katalogu celów punktu czwartego, szóstego oraz (wcześniej uwzględnionego w celu pierwszym) punktu trzeciego. Nie wynika to z braku poparcia CEO dla tych wytycznych, ale z przekonania, że punkty są raczej wskazówkami dotyczącymi sposobu realizacji celów, ale nie stanowią istoty realizacji programu edukacji globalnej w programie pomocowym.</p>	Uwaga uwzględniona	
91	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<p>Dodać pod katalogiem celów czterech zastrzeżeń/wytycznych dotyczących sposobu ich realizacji. Wytyczne te powinny dotyczyć: trwałości i efektu multiplikacji inicjatyw, wspierania rozwoju potencjału organizacji pozarządowych, koordynacji działań instytucji publicznych w obszarze edukacji, zróżnicowania wykorzystywanych w Polsce i na świecie definicji.</p>	Uwaga częściowo uwzględniona	Szczegóły poniżej

92	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<p>Z uwagi na ograniczoność dostępnych środków finansowych i dużą skalę identyfikowania w tym obszarze potrzeba zasadne naszym zdaniem jest priorytetowe traktowanie inicjatyw, które gwarantują efekt multiplikacji a ich rezultaty są trwałe. Sugerowane brzmienie tej wytycznej: <u>„W realizacji celów w obszarze edukacji globalnej w sposób priorytetowy traktowane będą działania z dużym potencjałem multiplikacji oraz te, których rezultaty są trwałe”</u>.</p>	Uwaga uwzględniona	
93	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<p>Sposób realizacji działań MSZ w obszarze edukacji globalnej ma istotne znaczenie dla kondycji instytucji realizujących projekty w tym obszarze. Pewne rozwiązania mogą sprzyjać rozwojowi instytucjonalnemu tych podmiotów, inne mogą ten rozwój hamować. Dotyczy to w szczególności, ale nie jedynie organizacji pozarządowych. W tym kontekście dodać poniższe zastrzeżenia: <u>„Konstrukcja działań w obszarze edukacji globalnej, w tym w szczególności tryb dystrybuowania środków publicznych na te inicjatywy będzie sprzyjał podnoszeniu ich efektywności oraz uwzględnił potrzebę stopniowego wzmacniania potencjału merytorycznego i organizacyjnego organizacji pozarządowych i innych instytucji realizujących projekty w tym obszarze”</u>.</p>	Uwaga częściowo uwzględniona	<p>Proponujemy uwzględnienie sformułowania <u>„Konstrukcja działań polskiej współpracy rozwojowej, w tym w szczególności tryb dystrybuowania środków publicznych na te inicjatywy, sprzyja podnoszeniu efektywności realizowanych projektów, a pośrednio wzmacnianiu potencjału partnerów polskiej współpracy rozwojowej.”</u> Zapis ten będzie miał charakter ogólny.</p>
94	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<p>Specyfika wieloletniego programu jako dokumentu przyjmowanego przez Radę Ministrów i obowiązującego wszystkie resorty sprawia, że zasadne wydaje się wprowadzenie przynajmniej miękkiego zapisu dotyczącego dążenia do koordynacji działań pomiędzy kluczowymi resortami: MSZ, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Środowiska. Taka koordynacja z pewnością zwiększyłaby skuteczność tych działań i efektywność wykorzystywania środków publicznych przeznaczanych na ten cel z budżetu. <u>„Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Środowiska oraz inne instytucje publiczne prowadzące lub wspierające działania w obszarze edukacji globalnej będą dążyły do koordynacji swoich działań i wykorzystania efektu synergii pomiędzy nimi”</u>.</p>	Uwaga uwzględniona	

95	Centrum Edukacji Obywatelskiej	Edukacji globalnej	<p>Wieloletni program przyjmowany jest w momencie, w którym na świecie (m.in. w kontekście nowej agendy rozwojowej post 2015) toczy się dyskusja dotycząca edukacji globalnej, edukacji dla zrównoważonego rozwoju, edukacji globalnego obywatelstwa. Wiele wskazuje na to, że promowane przez UNESCO koncepcje edukacji dla zrównoważonego rozwoju lub edukacji dla globalnego obywatelstwa znajdują swoje miejsce w Celach Zrównoważonego Rozwoju. Spojrzenie na sposoby definiowania tych trzech terminów pozwala stwierdzić, że de facto są one do siebie bardzo podobne (jeśli nie tożsame), choć często inaczej rozkładają akcenty. To różnicowanie nie powinno stanowić przeszkody dla realizacji programu edukacji globalnej.</p> <p><u>Sposób realizacji programu w najbliższych latach będzie uwzględniał różnorodność definicji funkcjonujących w Polsce i na świecie (edukacja globalna, edukacja rozwojowa, edukacja dla zrównoważonego rozwoju i edukacja dla globalnego obywatelstwa), w szczególności w kontekście wzrastającego znaczenia promowanej przez UNESCO edukacji dla globalnego obywatelstwa. W realizacji programu kluczowa będzie ocena spójności poszczególnych inicjatyw z przedstawioną powyżej definicją edukacji globalnej i celami, a nie sposób ich nazwania.</u></p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Słusznie należy zauważyć, że celem realizacji programu edukacji globalnej ma być znalezienie spójności inicjatyw z przyjętą definicją edukacji globalnej, niezależnie od istniejącego potencjału pojęciowego. Dla realizacji programu edukacji globalnej najistotniejszy będzie rzeczywisty cel podejmowanych działań, a nie zróżnicowanie terminowe, które jak wskazano nie może stanowić przeszkody dla realizacji programu.</p> <p>Niewątpliwie ważnym jest uważne śledzenie przebiegu międzynarodowych dyskusji nad kształtem pojęciowym nowych definicji w obszarze edukacji globalnej, jednakże ważniejszym wydaje się nie etap jej kształtowania, a wdrażania w życie, a nawet faktycznego funkcjonowania tych pojęć w przestrzeni publicznej. Tym bardziej kiedy granica pojęciowa tych trzech definicji jest (również Państwa zdaniem) niedookreślona, a wręcz za mało wyraźna dla określenia różnic.</p> <p>W związku z powyższym, jesteśmy zdania, że należy być otwartym na dialog w zakresie ewentualnego modyfikowania zakresu pojęciowego edukacji globalnej i jego dostosowywania do wypracowanych i konkretnych propozycji w przyszłości, bez używania jednak w chwili obecnej pojęć niedoprecyzowanych, przyjętych na etapie polemicznym. W związku z powyższym proponujemy utrzymanie celu „Wzmacnianie spójności między edukacją globalną realizowaną w Polsce i na świecie”, który pozwoli na prowadzenie dyskusji nt. zakresu definicyjnego pojęcia „edukacja globalna”.</p>
96	Fundacja innovAid	Krajów priorytetowych	<p>W dokumencie opisującym program współpracy na lata 2016-2020 jako priorytety geograficzne w Afryce, Azji i na Bliskim Wschodzie zostało wymienionych 6 krajów. Program na lata 2012-2015 obejmował większą ilość krajów beneficjentów.</p> <p>Czy lista opisana w aktualnym dokumencie jest listą ostateczną?</p>	Uwaga przyjęta do wiadomości	<p>Lista prezentowanych krajów nie jest formalnie ostateczna. Rada Programowa Współpracy Rozwojowej zatwierdziła obecną listę krajów w listopadzie 2014 r. Liczba krajów w WPWR16-20 została zmniejszona z intencją zwiększenia koncentracji polskiej pomocy.</p>
97	Fundacja innovAid	Krajów priorytetowych	<p>W roku 2015 jako Fundacja Innovaid, a w latach wcześniejszych we współpracy z Polską Misją Medyczną realizowaliśmy projekty w ramach Polskiej Pomocy Rozwojowej na terenie Ugandy. W ciągu najbliższych 2 miesięcy do Ugandy wyjedzie wolontariusz fundacji, który będzie uczestniczył w realizacji projektu naprawy studni głębinowych – w przypadku powodzenia projektu rozważaliśmy jego kontynuację poprzedzoną pilotażem podczas tegorocznego wyjazdu.</p> <p>Czy w związku z kontynuacją działań z lat ubiegłych możliwe jest rozszerzenie listy krajów beneficjentów o Ugandę?</p>	Uwaga przyjęta do wiadomości	<p>Nie jest możliwe rozszerzenie listy krajów o Ugandę. Usunięcie ww. kraju z list państw priorytetowych wynika z analizy priorytetów i dotychczasowego doświadczenia we wdrażaniu polskiej pomocy.</p>

98	Fundacja innovAid	Krajów priorytetowych	<p><i>W chwili obecnej prowadzimy rozmowy w sprawie projektu z zakresu ochrony zdrowia na terenie Etiopii. W dokumencie opisującym program współpracy rozwojowej na lata 2016-2020 jako priorytety dla tego kraju zostały wskazane m.in. „zwiększenie dostępu do lepszej jakości opieki zdrowotnej matek i dzieci;”. Czy istnieje możliwość rozszerzenia zakresu pomocy o inne działania w zakresie służby zdrowia (np. doposażenie ośrodków w sprzęt specjalistyczny, szkolenia)?</i></p>	Uwaga przyjęta do wiadomości	Istnieje możliwość prowadzenia działań w zakresie służby zdrowia np. polegających na doposażeniu ośrodków w sprzęt i szkolenia. Będzie to doprecyzowane w planach rocznych.
99	Stowarzyszenie Gazet Lokalnych	Roli mediów lokalnych	<p><i>Nie została doceniona rola mediów lokalnych.</i></p> <p><i>W części III, punkt 2, dot. priorytetów fragment o uznanej marce. To właśnie polska niezależna prasa lokalna jest uznaną marką w świecie.</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	Kwestie mediów zostały uwzględnione w priorytetach dobre rządzenie i demokracja i prawa człowieka. Prawo dostępu do obiektywnej informacji jest elementem składowym wspierania procesów demokratyzacyjnych. Stąd też postulat ten jest realizowany przez działania delegowane Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
100	Stowarzyszenie Gazet Lokalnych	Priorytetów tematycznych w Mołdawii	<p><i>"Wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej na szczeblu centralnym i lokalnym". Jak osiągnąć te cele, bez zwiększenia dostępu społeczeństwa do rzetelnej i obiektywnej informacji? Równoległe do rozwoju władzy, centralnej czy lokalnej, musi iść rozwój mediów, szczególnie lokalnych.</i></p>	Uwaga przyjęta do wiadomości	
101	Stowarzyszenie Gazet Lokalnych	Priorytetów tematycznych w krajach priorytetowych	<p><i>Poszerzyć cele/rezultaty w Mołdawii, a także o zachowanie Tunezji i przywrócenie Tadżykistanu.</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	Cele i rezultaty oraz lista krajów priorytetowych są wynikiem analizy doczasowych doświadczeń polskiej pomocy i potrzeb krajów partnerskich. MSZ nie planuje rozszerzenia liczby celów i rezultatów w Mołdawii. Tunezja będzie miała status kraju, w którym zachowany zostanie mechanizm przejściowy. Finansowanie działań na rzecz tego kraju będzie kontynuowane przynajmniej do 2017 r. W wyniku przeprowadzonej analizy potrzeb i możliwości współpracy rozwojowej, Tadżykistan nie został włączony do listy krajów priorytetowych w WPWR 2016-2020.

102	Grupa Zagranica	Uwagi ogólne	<p>Postulujemy uwzględnienie w tekście WPWR rozdziału poświęconego polityce kredytów udzielanych krajom rozwijającym się w ramach tzw. pomocy wiązanej. Kredyty te stanowią co roku znaczną część kwoty polskiej pomocy dwustronnej. Od wielu lat daje się zaobserwować brak spójności polityki pożyczkowej z celami i priorytetami polskiej współpracy rozwojowej. Nowy WPWR jest szansą na osiągnięcie większej spójności w tym zakresie (str. 3) Jeśli chodzi o zapisy WPWR dotyczące polityki kredytowej, w polityce tej polski rząd powinien kierować się wypracowanymi przez MSZ priorytetami geograficznymi i tematycznymi, jak również założonymi celami współpracy rozwojowej.</p> <p>Jednocześnie, zgodnie z zasadami efektywności współpracy rozwojowej opisanymi w Porozumieniu z Pusan, postulujemy również odchodzenie przez Polski rząd od stosowania pomocy wiązanej. Świadomi zapisów ustawy zobowiązujących ministra finansów jedynie do konsultacji z MSZ przy realizacji działań współpracy rozwojowej, uznajemy WPWR za dokument rządowy obowiązujący wszystkie resorty i oczekujemy od polskiego rządu spójnego i skoordynowanego podejścia do realizacji współpracy rozwojowej.</p>	Uwaga częściowo uwzględniona	W treści WPWR zostanie uwzględniony fragment poświęcony polityce kredytowej MF.
103	Grupa Zagranica	Nadrzędnych celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	<p>Zwracamy również uwagę na brak wskaźników oraz oczekiwanych rezultatów odnoszących się do zaproponowanych celów. Dotyczy to zarówno działań współpracy rozwojowej, gdzie brakuje wskaźników osiągnięcia celów w odniesieniu do poszczególnych krajów priorytetowych, jak również w obszarze edukacji globalnej oraz wolontariatu. W Założeniach Wieloletniego programu współpracy rozwojowej na lata 2016-2020 przyjętych przez Radę Programową Współpracy Rozwojowej zapisane zostało, że „Zostanie podjęta próba określenia mierzalnych celów i rezultatów w wybranym kraju priorytetowym lub grupie krajów priorytetowych”.</p>	Uwaga częściowo uwzględniona	Dla każdego priorytetu tematycznego w danym kraju priorytetowym określone zostały cele i rezultaty. Wskaźniki w miarę możliwości będą opisane w planach rocznych. Biorąc pod uwagę edukację globalną i wolontariat, MSZ proponuje na poziomie WPWR odnieść się wyłącznie do zakładanych celów.

104	Grupa Zagranica	Partnerów dwustronnej współpracy rozwojowej	Brak uwzględnienia kwestii dotyczącej budowania warunków do rozwoju potencjału sektora pozarządowego w obszarze współpracy rozwojowej. W rozdz. VIII str. 35 zawarty jest jedynie krótki zapis o tym, że NGO są partnerami w realizacji dwustronnej współpracy rozwojowej. Brakuje opisu form i zasad współpracy oraz zakresu finansowego i pozafinansowego wsparcia działań NGO ze środków publicznych. Dodać zapisy dotyczące wsparcia rozwoju potencjału organizacji pozarządowych w obszarze współpracy rozwojowej. Dodać zapis deklaracji na temat opracowania strategii/programu współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w obszarze współpracy rozwojowej.	Uwaga częściowo uwzględniona	Zgodnie z obecnym stanem prawnym nie ma możliwości utworzenia instrumentów finansowych, pozwalających na bezpośrednie wspieranie organizacji pozarządowych ze środków publicznych. Dofinansowaniem przez MSZ mogą być objęte zadania zlecone, na które przekazywana jest dotacja celowa podmiotom wyłonionym w otwartym konkursie ofert lub, z pewnymi wyjątkami, poza konkursem (np. pomoc humanitarna, działania demokratyzacyjne). MSZ, we współpracy z partnerami z sektora pozarządowego, podejmuje działania zmierzające do usprawnienia dotychczasowych zasad współpracy z partnerami społecznymi w obszarze współpracy rozwojowej o elementy finansowe i pozafinansowe w ramach obowiązującego prawa. Sam WPWR jest wieloletnim dokumentem zakładającym współpracę z sektorem pozarządowym w obszarze współpracy rozwojowej.
105	Grupa Zagranica	Wstępu	1.1. W drugim akapicie tekstu użycie wyrażenia „trwałość rezultatów” zamiast „nieodwracalność”.	Uwaga uwzględniona	
106	Grupa Zagranica	Wstępu	1.2. W odniesieniu do trzeciego akapitu wzmacnianie skuteczności i efektywności polskiej współpracy rozwojowej powinno być <u>nadrzędnym celem WPWR</u> , a uwzględnienie wyzwań i zmian jest jedynie drogą do jego osiągnięcia.	Uwaga uwzględniona	
107	Grupa Zagranica	Kontekstu globalnego	2.1. W drugim akapicie po słowach „(...) Obok wysokości udzielanej pomocy, równie ważna – a nawet ważniejsza – jest jej jakość i efektywność wykorzystania środków oraz osiągane rezultaty (...)” <u>dodać odniesienie do istotności spójności polityki na rzecz rozwoju, jako narzędzia podnoszenia efektywności i trwałości rezultatów, jak również osiągania celów globalnego rozwoju.</u>	Uwaga częściowo uwzględniona	We wstępie znajdzie się odniesienie do PCD.
108	Grupa Zagranica	Kontekstu globalnego	2.2. W trzecim akapicie użyć wyrażenia „kraje najstabilniej rozwinięte” w odniesieniu do terminu „Least Developed Countries”, zamiast wyrażenia kraje „najbardziej dotknięte ubóstwem”. Jest ono bardziej powszechnie używanym tłumaczeniem angielskiego terminu, lepiej oddającym jego znaczenie.	Uwaga uwzględniona	
109	Grupa Zagranica	Kontekstu globalnego	2.3. W czwartym akapicie, oraz pozostałych częściach dokumentu, zamiast określenia „kraje rozwinięte”, które nie jest jasno zdefiniowane w systemie ONZ ani OECD, użyć sformułowania „kraje wysoko rozwinięte” (odnoszące się do wskaźnika rozwoju społecznego ONZ) lub kraje o wysokim dochodzie (odnoszące się do metodologii Banku Światowego i OECD).	Uwaga uwzględniona	

110	Grupa Zagranica	Celów i priorytetów polskiej współpracy rozwojowej	3.1. W podrozdziale 2. (priorytety tematyczne), w punkcie „demokracja i prawa człowieka” (str. 9) doprecyzować czy chodzi o dialog społeczny w rozumieniu relacji pomiędzy związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców, czy też w rozumieniu szerszym – dialogu z partnerami zewnętrznymi.	Uwaga uwzględniona	Proponujemy zastąpienie słowa społeczny na obywatelski. Definicja dialogu obywatelskiego rozumiana jest zgodnie z definicją przygotowaną przez MPiPS, w myśl której dialog obywatelski to forma kontaktu między władzą państwową a organizacjami trzeciego sektora, polegająca na wzajemnym przekazywaniu sobie opinii, informacji czy ustaleń dotyczących celów, instrumentów i strategii wdrażania polityki publicznej.
111	Grupa Zagranica	Priorytetów tematycznych	3.2. W punkcie „kapitał ludzki” (str. 9), usunąć odniesienie do stypendiów, które są narzędziem, a nie celem/obszarem wsparcia.	Uwaga uwzględniona	
112	Grupa Zagranica	Priorytetów tematycznych	3.3. W punkcie „przedsiębiorczość i sektor prywatny” (str. 9) usunąć odniesienia do zaangażowania instytucji i przedsiębiorstw w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu (ang. CSR, Corporate Social Responsibility). Angażowanie polskich firm może być narzędziem realizacji celów współpracy rozwojowej, ale nie powinno być ich celem ani priorytetem. Dodać zapis o <u>szczególnym uwzględnieniu wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej, które według wielu badań są kluczowym narzędziem włączającego rozwoju gospodarczego i walki z ubóstwem.</u>	Uwaga uwzględniona	W punkcie „przedsiębiorczość i sektor prywatny” (str. 9) usunięte zostaną odniesienia do zaangażowania instytucji i przedsiębiorstw w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu (ang. CSR, Corporate Social Responsibility). Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej zostanie uwzględnione w priorytecie "przedsiębiorczość i sektor prywatny".
113	Grupa Zagranica	Priorytetów tematycznych	3.4. W punkcie „rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich” dodać <u>suwerenność żywnościową, jak również zapis o szczególnym uwzględnianiu małych gospodarstw rolnych i sytuacji tzw. „drobnych rolników”, jak również rolnictwa zrównoważonego pod względem środowiskowym.</u>	Uwaga częściowo uwzględniona	Nazwa priorytetu tematycznego zostanie zmieniona na "zrównoważone rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich".
114	Grupa Zagranica	Priorytetów geograficznych	3.5. Doprecyzować, jak definiowane są „kraje priorytetowe” poprzez sformułowanie zapisu dotyczącego udziału procentowego środków polskiej pomocy dwustronnej na działania na rzecz tych krajów lub/oraz innych aspektów współpracy. Jest to szczególnie istotne, jeśli weźmiemy pod uwagę zapisy dotyczące Fundacji Solidarności Międzynarodowej oraz polskich placówek dyplomatycznych (ostatni akapit na str. 10), który mówi o tym, że działania tych podmiotów mogą obejmować także pozostałe kraje z listy biorców pomocy DAC OECD. Biorąc pod uwagę ogólny cel całej strategii – wzmocnienie skuteczności i efektywności polskiej współpracy rozwojowej – w projekcie dokumentu WPWR brakuje klarownego uzasadnienia, dlaczego FSM i polskie ambasady są „zwolnione” ze stosowania się do listy krajów priorytetowych.	Uwaga częściowo uwzględniona	Środki przeznaczone na realizację działań w poszczególnych krajach będą określone w Planach rocznych. Placówki zagraniczne RP będą miały możliwość realizacji działań w wybranych krajach-biorcach pomocy rozwojowej z listy DAC OECD, wykraczających poza listę krajów priorytetowych Polskiej Pomocy. Ze względu na konieczność podejmowania działań w reakcji na dynamicznie zmieniającą się sytuację polityczną w krajach partnerskich polskiej współpracy rozwojowej, Fundacja Solidarności Międzynarodowej, zgodnie z ustawą o współpracy rozwojowej, realizuje na polecenie ministra właściwego ds. zagranicznych, zadania współpracy rozwojowej w państwach, w których panują szczególne warunki polityczne. W tekście WPWR 2016-2020 znajdzie się zapis ograniczający wydatki na pomoc rozwojową z rezerwy celowej MSZ przeznaczone na kraje spoza listy państw priorytetowych. Na pomoc państwom innym, niż priorytetowe przeznaczone zostanie nie więcej, niż 10% środków na pomoc rozwojową z rezerwy celowej.

115	Grupa Zagranica	Priorytetów geograficznych	<p>3.6. <i>Inicjatywy flagowe - wyjaśnić w tekście, czym są inicjatywy flagowe i jak został dokonany ich wybór (ich cel wobec pozostałych działań, zasady finansowania).</i></p> <p><i>Publikować jako inicjatywy flagowe jedynie programy, wobec których przeprowadzona została ewaluacja, a jej wyniki jednoznacznie wykazują istotną wartość programu z punktu widzenia osiągnięcia rezultatów rozwojowych. W odniesieniu do zaproponowanych w projekcie trzech inicjatyw, szczególne wątpliwości budzi wpisanie programów stypendialnych bez jasnego uzasadnienia, jaki jest ich wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy krajów docelowych polskiej pomocy.</i></p>	Uwaga uwzględniona	<p>W tekście WPWR znajdzie się zapis: "<u>Inicjatywy flagowe to przedsięwzięcia współpracy rozwojowej, które realizowane są cyklicznie bądź mają charakter trwały, dzięki czemu zapewniają wieloletnią obecność polskiej pomocy w wybranych obszarach. Programy te realizują cele priorytetowe polskiej współpracy rozwojowej, przede wszystkim w zakresie dobrego rządzenia i rozwoju kapitału ludzkiego. Dzięki wysokiej rozpoznawalności i dobrej ocenie przez partnerów lokalnych, zapewniają one widoczność działań polskiej pomocy i rozpoznawalność Polski, jako rzetelnego i wiarygodnego dawcy pomocy rozwojowej.</u>" Należy ponadto zauważyć, że wybrane programy stypendialne zostały już poddane ewaluacji, natomiast Centrum w Ialoveni jest jej poddawane obecnie.</p>
116	Grupa Zagranica	Priorytetów tematycznych w krajach priorytetowych	<p>4.1. <i>Usunąć rozróżnienia w stosunku do priorytetów tematycznych w działaniach MSZ, innych organów administracji publicznej (min. innych ministerstw) i partnerów społecznych (zmiana pierwszego akapitu na str. 12). Działania wszystkich organów administracji publicznej oraz partnerów społecznych powinny być spójne i podporządkowane wybranym dla kraju priorytetowego priorytetom tematycznym, które najlepiej odpowiadają, według analizy przeprowadzonej na etapie tworzenia WPWR, na potrzeby rozwojowe danego kraju docelowego oraz najlepiej wpisują się w polskie i międzynarodowe działania współpracy rozwojowej.</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Ze względu na konieczność podejmowania działań w reakcji na dynamicznie zmieniającą się sytuację polityczną w krajach partnerskich polskiej współpracy rozwojowej, organy administracji rządowej będą miały możliwość realizacji działań we wszystkich sześciu priorytetach tematycznych. Organy administracji publicznej będą w pierwszej kolejności realizowały priorytety tematyczne wskazane dla poszczególnych krajów w WPWR.</p>
117	Grupa Zagranica	Priorytetów tematycznych w krajach priorytetowych	<p>4.2. <i>W odniesieniu do Mjanmy, zgodnie ze stanowiskiem inicjatywy „Razem dla Birmy”, do której należą m.in. organizacje członkowskie Grupy Zagranica, dodać <u>priorytet tematyczny „Demokracja i Prawa Człowieka”.</u></i></p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Priorytet tematyczny "Demokracja i prawa człowieka" może być realizowany w Mjanmie za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.</p>
118	Grupa Zagranica	Pomocy humanitarnej	<p>5.1. <i>Dodać zapis, że <u>pomoc humanitarna może i powinna być udzielana na terenach, gdzie potrzeby są największe, nawet jeśli istnieje na tych terenach zwiększone ryzyko jeśli chodzi o bezpieczeństwo.</u></i></p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>MSZ będzie każdorazowo oceniał możliwość udzielania pomocy humanitarnej na obszarach o zwiększonym ryzyku.</p>
119	Grupa Zagranica	Pomocy humanitarnej	<p>5.2. <i>Do wybranych obszarów pomocy humanitarnej dodać <u>sektor wody, sanitariatów i higieny (WASH), jak również LRRD. Są to obszary kluczowe z punktu widzenia poprawy sytuacji osób na terenach dotkniętych katastrofami humanitarnymi, jak również obszary, w których polskie organizacje pozarządowe posiadają wysoki poziom specjalizacji.</u></i></p>	Uwaga uwzględniona	

120	Grupa Zagranica	Pomocy humanitarnej	5.3. <u>Dodać zapis o tym, że pomoc humanitarna kieruje się zasadą needs-based approach. Informacja otrzymana od państwa potrzebującego może być, a nawet często jest, nie wystarczająca w przypadku konfliktów zbrojnych.</u>	Uwaga przyjęta do wiadomości	Polska pomoc humanitarna udzielana jest zgodnie z Europejskim Konsensusem w sprawie Pomocy Humanitarnej, określonymi w nim zasadami Dobrego Świadczenia Pomocy Humanitarnej (ang. GHD Good Humanitarian Donorship). Zgodnie z zapisami punktu 6 zasad generalnych GHD pomoc humanitarna ma być przekazywana proporcjonalnie do potrzeb, na podstawie przeprowadzonego rozpoznania. Równocześnie z przyjętą praktyką pomoc jest udzielana w odpowiedzi na apele ogłaszane zarówno przez państw potrzebujące pomocy humanitarnej jak i organizacje międzynarodowe.
121	Grupa Zagranica	Pomocy humanitarnej	5.4. <u>Wprowadzenie zapisu odnośnie pomocy rzeczowej, że będzie ona stosowana tylko w uzasadnionych przypadkach, kiedy zakup produktów nie jest możliwy na rynku lokalnym lub rażąco podnosi koszty realizacji działań.</u>	Uwaga częściowo uwzględniona.	Zgodnie z zapisem w WPWR, w perspektywie 2016 – 2020 w celu usprawnienia mechanizmu przekazywania pomocy humanitarnej, MSZ planuje przyjęcie ujednoczonych rozwiązań systemowych. Z zastrzeżeniem, że każdy przypadek udzielania pomocy będzie rozpatrywany indywidualnie.
122	Grupa Zagranica	Edukacji globalnej	6.1. <u>Wieloletni program przyjmowany jest w momencie, w którym na świecie (m.in. w kontekście nowej agendy rozwojowej post 2015) toczy się dyskusja dotycząca edukacji globalnej, edukacji dla zrównoważonego rozwoju, edukacji globalnego obywatelstwa. Wiele wskazuje na to, że promowane przez UNESCO koncepcje edukacji dla zrównoważonego rozwoju lub edukacji dla globalnego obywatelstwa znajdują swoje miejsce Celach Zrównoważonego Rozwoju. Spojrzenie na sposoby definiowania tych trzech terminów pozwala stwierdzić, że de facto są one do siebie bardzo podobne (jeśli nie tożsame), choć często inaczej rozkładają akcenty. To zróżnicowanie nie powinno stanowić przeszkody dla realizacji programu edukacji globalnej. Sposób realizacji programu w najbliższych latach będzie uwzględniał różnorodność definicji funkcji onujących w Polsce i na świecie (edukacja globalna, edukacja rozwojowa, edukacja dla zrównoważonego rozwoju i edukacja dla globalnego obywatelstwa), w szczególności w kontekście wzrastającego znaczenia promowanej przez UNESCO edukacji dla globalnego obywatelstwa. W realizacji programu kluczowa będzie ocena spójności poszczególnych inicjatyw z prze dstawioną powyżej definicją edukacji globalnej i celami, a nie sposób ich nazwania.</u>	Uwaga nieuwzględniona	Słusznie należy zauważyć, że celem realizacji programu edukacji globalnej ma być znalezienie spójności inicjatyw z przyjętą definicją edukacji globalnej, niezależnie od istniejącego potencjału pojęciowego. Dla realizacji programu edukacji globalnej najistotniejszy będzie rzeczywisty cel podejmowanych działań, a nie zróżnicowanie terminowe, które jak wskazano nie może stanowić przeszkody dla realizacji programu. Niewątpliwie ważnym jest uważne śledzenie przebiegu międzynarodowych dyskusji nad kształtem pojęciowym nowych definicji w obszarze edukacji globalnej, jednakże ważniejszym wydaje się nie etap jej kształtowania, a wdrażania w życie, a nawet faktycznego funkcjonowania tych pojęć w przestrzeni publicznej. Tym bardziej kiedy granica pojęciowa tych trzech definicji jest (również Państwa zdaniem) niedookreślona, a wręcz za mało wyraźna dla określenia różnic. W związku z powyższym, jesteśmy zdania, że należy być otwartym na dialog w zakresie ewentualnego modyfikowania zakresu pojęciowego edukacji globalnej i jego dostosowywania do wypracowanych i konkretnych propozycji w przyszłości, bez używania jednak w chwili obecnej pojęć niedoprecyzowanych, przyjętych na etapie polemicznym. W związku z powyższym proponujemy utrzymanie celu „Wzmacnianie spójności między edukacją globalną realizowaną w Polsce i na świecie”, który pozwoli na prowadzenie dyskusji nt. zakresu definicyjnego pojęcia „edukacja globalna”.

123	Grupa Zagranica	Edukacji globalnej	<p>6.2. <i>Specyfika wieloletniego programu, jako dokumentu przyjmowanego przez Radę Ministrów i obowiązującego wszystkie resorty sprawia, że zasadne wydaje się wprowadzenie przynajmniej miękkiego zapisu dotyczącego dążenia do koordynacji działań pomiędzy kluczowymi resortami: MSZ, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Środowiska. Taka koordynacja z pewnością zwiększyłaby skuteczność tych działań i efektywność wykorzystywania środków publicznych przeznaczanych na ten cel z budżetu.</i></p> <p><u>MSZ, MEN, MŚ oraz inne instytucje publiczne prowadzące lub wspierające działania w obszarze edukacji globalnej będą dążyły do koordynacji swoich działań i wykorzystania efektu synergii pomiędzy nimi.</u></p>	Uwaga uwzględniona	MSZ, MEN, MŚ oraz inne instytucje publiczne prowadzące lub wspierające działania w obszarze edukacji globalnej będą dążyły do koordynacji swoich działań i wykorzystania efektu synergii między nimi.
124	Grupa Zagranica	Edukacji globalnej	<p>6.3. <i>Katalog celów wydaje się zbyt szeroki, próba równoległej realizacji wszystkich celów może naszym zdaniem doprowadzić do rozproszenia działań i zmniejszenia efektywności. Ograniczyć ten katalog do trzech pozycji, które odnoszą się do trzech kluczowych obszarów: edukacji formalnej, podnoszenia świadomości społeczeństwa oraz jakości edukacji globalnej.</i></p>	Uwaga uwzględniona	
125	Grupa Zagranica	Edukacji globalnej	<p>6.3.1. <i>Realizacja tego postulatu oznaczałaby połączenie celu pierwszego i trzeciego, który w nowym brzmieniu mógłby przyjąć następującą formę: <u>Wzmocnienie obecności edukacji globalnej na wszystkich szczeblach edukacji formalnej, w szczególności poprzez rozwijanie kadr dydaktycznych, narzędzi edukacyjnych oraz promocję edukacji globalnej w środowisku szkolnym i akademickim.</u></i></p> <p><i>Proponowany zapis obejmuje trzy czynniki kluczowe dla zwiększania obecności EG w polskich szkołach (zostały one wskazane w raporcie towarzyszącym Porozumieniu w sprawie wspierania edukacji globalnej): kompetencje obecnych i przyszłych nauczycieli i nauczycielek; narzędzia do pracy z uczennicami i uczniami (w tym podręczniki i towarzyszące materiały dydaktyczne); docieranie z informacjami o edukacji globalnej do nowych nauczycieli i nauczycielek, dyrektorów i dyrektorek.</i></p>	Uwaga uwzględniona	
126	Grupa Zagranica	Edukacji globalnej	<p>6.3.2. <i>W celu drugim zastąpić sformułowanie „problemów globalnych” określeniem „współzależności globalnych”. Drugie określenie lepiej oddaje specyfikę edukacji globalnej i stanowi element narracji, która wpisuje się w kryteria jakości edukacji globalnej. Nowy zapis przyjąłby następujące brzmienie: <u>Zwiększenie świadomości szerokiej publiczności na temat współzależności globalnych.</u></i></p>	Uwaga uwzględniona	

127	Grupa Zagranica	Edukacji globalnej	<p>6.3.3. <u>Skrócić cel piąty dotyczący jakości edukacji globalnej. Wystarczające jest określenie:</u> <u>Podnoszenie jakości inicjatyw edukacyjnych w obszarze edukacji globalnej.</u> <i>W obecnym sformułowaniu osobne wskazanie na jakość materiałów edukacyjnych wydaje się zbędne, ponieważ nie można mówić o podnoszeniu jakości edukacji globalnej bez podnoszenia jakości materiałów wykorzystywanych w jej nauczaniu (a spójnik „oraz” sugeruje rozłączność tych procesów).</i></p>	Uwaga uwzględniona	
128	Grupa Zagranica	Edukacji globalnej	<p>6.4. <u>Dodać odniesienie do systemowych kwestii dotyczących budowania warunków do rozwoju potencjału sektora pozarządowego, z uwzględnieniem wypracowania systemu wsparcia finansowego ze strony MSZ dotyczącego w szczególności:</u> <ul style="list-style-type: none"> • <u>stworzenia systemowego podejścia do zapewniania wkładów własnych dla projektów finansowych ze środków innych niż budżet RP;</u> • <u>stworzenia systemowego podejścia do wspierania rozwoju instytucjonalnego sektora pozarządowego zajmującego się edukacją globalną.</u> </p>	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ w odpowiedzi na postulaty dot. zapewnienia wkładów własnych dla projektów finansowanych ze środków innych niż polskie publiczne, od 2013 r. umożliwia aplikowanie o środki w ramach edukacji globalnej na dofinansowanie projektów, które są elementem przedsięwzięcia finansowanego ze źródeł innych niż budżet RP. MSZ prowadzi starania dot. wzmocnienia polskich organizacji w ramach istniejących instrumentów.
129	Grupa Zagranica	Edukacji globalnej	<p>6.5. <u>W odniesieniu do ostatniego akapitu tego rozdziału wprowadzić zapis o możliwości kierowania działań z zakresu edukacji globalnej do sektora prywatnego i publicznego.</u></p>	Uwaga nieuwzględniona	MSZ kieruje działania edukacyjne do zidentyfikowanych grup odbiorców, które dają największe możliwości multiplikacji efektów działań.
130	Grupa Zagranica	Wolontariatu Polska Pomoc	<p>7.1. <u>W pierwszym akapicie usunąć pierwsze zdanie oraz słowa „ponadto” w drugim zdaniu. Wolontariat polska pomoc powinien służyć przede wszystkim wsparciu realizacji założonych celów współpracy rozwojowej przez polskie organizacje pozarządowe.</u></p>	Uwaga nieuwzględniona	Celem programu Wolontariat Polska Pomoc jest działanie na rzecz rozwoju na świecie a nie budowanie potencjału polskich organizacji pozarządowych.
131	Grupa Zagranica	Wolontariatu Polska Pomoc	<p>7.2. <u>W drugim akapicie zmienić tekst „(...) Dzięki inicjatywom edukacyjnym organizowanym w Polsce, wolontariusze, bazując na zdobytych doświadczeniach międzykulturowych, przekazują społeczeństwu polskiemu wiedzę na temat zależności między krajami Globalnego Południa a krajami świadczącymi pomoc rozwojową. Działania te pomagają Polakom lepiej rozumieć wyzwania, przed którymi stoją kraje rozwijające się (...)" na „(...) Wolontariusze, bazując na zdobytych doświadczeniach, realizują działania edukacji globalnej (...)". Działania w ramach inicjatywy edukacyjnej powinny wpisywać się w edukację globalną i nie ma potrzeby jej ponownego definiowania w dokumencie.</u></p>	Uwaga uwzględniona	

132	Grupa Zagranica	Wolontariatu Polska Pomoc	7.3. <i>Uspójnić cele ich z zapisami obecnymi w pozostałych częściach dokumentu poprzez sformułowanie ich w następujący sposób:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <u>wsparcie realizacji polskich celów rozwojowych w wybranych krajach;</u> • <u>propagowanie idei wolontariatu i bezpośredniego zaangażowania w działania na rzecz globalnego rozwoju w polskim społeczeństwie;</u> • <u>wsparcie realizacji edukacji globalnej w Polsce .</u> 	Uwaga częściowo uwzględniona	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie realizacji celów polskiej współpracy rozwojowej w wybranych krajach; • propagowanie idei wolontariatu i bezpośredniego zaangażowania w działania na rzecz globalnego rozwoju w polskim społeczeństwie; • wsparcie realizacji edukacji globalnej w Polsce oraz upowszechnianie wiedzy na temat polskiej współpracy rozwojowej
133	Grupa Zagranica	Partnerów dwustronnej współpracy rozwojowej	8.1. <i>Bardziej szczegółowo opisać zasady i formy współpracy MSZ z poszczególnymi partnerami w realizacji polskiej współpracy rozwojowej, w tym szczególnie z organizacjami pozarządowymi.</i>	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga będzie uwzględniona na poziomie planów rocznych.
134	Grupa Zagranica	Współpracy z UE, ONZ, bankami rozwoju i OECD	9.1. <i>W odniesieniu do celów współpracy wielostronnej zmienić cel „(...) promowania Polski, jako odpowiedzialnego i wiarygodnego partnera we współpracy wielostronnej (...)” na „wzmocnienie kompetencji, jak również pozycji Polski jako odpowiedzialnego i wiarygodnego partnera”. Promowanie Polski nie powinno być celem współpracy rozwojowej.</i>	Uwaga częściowo uwzględniona	Proponujemy sformułowanie: "wzmocnienie pozycji Polski, jako odpowiedzialnego i wiarygodnego partnera"
135	Grupa Zagranica	Współpracy z UE, ONZ, bankami rozwoju i OECD	9.2. <i>W odniesieniu do Europejskiej Polityki Sąsiedztwa wpisać, że <u>Polska będzie dbać o spójność i komplementarność działań w ramach EPS z polityką rozwojową i działaniami realizowanymi w ich zakresie.</u></i>	Uwaga uwzględniona	
136	Grupa Zagranica	Współpracy z UE, ONZ, bankami rozwoju i OECD	9.3. <i>W odniesieniu do banków rozwoju, wobec wielu udokumentowanych przypadków udzielania przez Bank Światowy, EBOR oraz EBI wsparcia finansowego projektom naruszającym prawa społeczności lokalnych oraz standardy społeczne i środowiskowe zapisać, że <u>w ramach swojego zaangażowania w banki rozwoju, polski rząd zabiegać będzie o przestrzeganie w polityce inwestycyjnej banków najwyższych standardów odpowiedzialności społecznej i środowiskowej oraz zachowanie przez nie spójności z celami i zasadami współpracy rozwojowej.</u></i>	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ zaproponuje zapis w WPWR odnoszący się wymienionej sugestii.
137	Grupa Zagranica	Współpracy z UE, ONZ, bankami rozwoju i OECD	9.4. <i>W odniesieniu do organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, postulujemy dodać zapis o tym, że <u>przystępując do Komitetu Pomocy Rozwojowej Polska zobowiązała się do wdrażania wytycznych OECD DAC dotyczących różnych aspektów polityki i współpracy rozwojowej.</u></i>	Uwaga nieuwzględniona	Wytyczne DAC OECD mają charakter niezobowiązujący, jednakże w miarę możliwości i posiadanych zasobów Polska realizuje je i będzie realizować w przyszłości.
138	Grupa Zagranica	Współpracy z sektorem prywatnym	10.1. <i>W zdaniu „(...) Głównymi partnerami będą lokalne mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (...)” dodać “<u>...w tym szczególnie podmioty ekonomii społecznej</u>”. <i>Wiele analiz wykazuje, że podmioty ekonomii społecznej odgrywają szczególnie ważną rolę w trwałej redukcji ubóstwa, szczególnie wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</i></i>	Uwaga częściowo uwzględniona	Wskazane zdanie zostanie w całości usunięte, by nie tworzyć zamkniętego katalogu potencjalnych partnerów lokalnych polskiej współpracy rozwojowej.

139	Grupa Zagranica	Współpracy z sektorem prywatnym	<p>10.2. Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka wskazują na ważną rolę państwa w zapewnieniu przestrzegania praw człowieka również przez strony trzecie (biznes). Opierają się na uznaniu istniejących zobowiązań państw do poszanowania, ochrony oraz realizacji praw człowieka wskazując między innymi, że : „Państwa powinny podejmować dodatkowe kroki w celu zapewnienia ochrony przed naruszaniem praw człowieka przez przedsiębiorstwa będące własnością państwa lub przez nie kontrolowane lub też takie, które korzystają z istotnego wsparcia lub usług instytucji państwowych, takich jak agencje udzielające kredytów eksportowych, rządowych ubezpieczeń inwestycji lub gwarancji, w tym poprzez wymaganie tam, gdzie jest to właściwe, due diligence (zachowania należytej staranności) w zakresie przestrzegania praw człowieka (I B., pkt. 4.).</p>	Uwaga częściowo uwzględniona.	MSZ proponuje dodanie następującego zdania: "Zaangażowanie sektora prywatnego we współpracę rozwojową będzie się odbywało z przestrzeganiem najlepszych istniejących standardów OECD, ONZ oraz istniejących przepisów prawa dotyczących przejrzystego i odpowiedzialnego działania".
	Grupa Zagranica	Współpracy z sektorem prywatnym	<p>W związku z powyższym dodać w tym rozdziale następującego fragmentu: „Zgodnie z wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka, polski sektor prywatny chcący inwestować w krajach Południa, będzie informowany, zachęcany i monitorowany przez instytucje realizujące polską współpracę rozwojową w zakresie przestrzegania najlepszych istniejących standardów OECD, ONZ oraz istniejących obligacji prawnych dotyczących przejrzystego i odpowiedzialnego społecznie i środowiskowo działania. Wszelkie wsparcie publiczne dla działań polskiego sektora prywatnego w krajach rozwijających się będzie warunkowane jasnymi zobowiązaniami do wypełniania istniejących standardów OECD i ONZ (Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, Wytyczne OECD dla Przedsiębiorstw Wielonarodowych dotyczące prowadzenia biznesu w sposób społecznie odpowiedzialny)”.</p>	Uwaga częściowo uwzględniona.	MSZ proponuje dodanie następującego zdania: "Zaangażowanie sektora prywatnego we współpracę rozwojową będzie się odbywało z przestrzeganiem najlepszych istniejących standardów OECD, ONZ oraz istniejących przepisów prawa dotyczących przejrzystego i odpowiedzialnego działania".
140	Grupa Zagranica	Ewaluacji i monitoringu	<p>str. 42-43</p> <p>11.1. W odniesieniu do celów ewaluacji polskiej współpracy rozwojowej, dodać punkt w brzmieniu: „<u>dostarczenie informacji na temat pośrednich pozytywnych i negatywnych skutków realizowanych projektów oraz wybranych polityk RP</u>”.</p>	Uwaga nieuwzględniona	Ewaluacja polskiej pomocy jest prowadzona dopiero od kilku lat i jej zakres będzie poszerzany adekwatnie do wielkości pomocy. Biorąc pod uwagę skalę polskiej pomocy trudno jest ocenić pośrednie skutki realizowanych projektów. W związku z tym zakres ewaluacji dotyczyć będzie przede wszystkim bezpośrednich rezultatów realizowanych działań, co nie wyklucza badania w przyszłości efektów projektów polskiej pomocy.
141	Grupa Zagranica	Działań informacyjnych i promocyjnych	<p>12.1. Opracować szczegółowe cele (w odniesieniu do grup docelowych) działań informacyjnych i promocyjnych, jak również wskazanie głównych narzędzi komunikacyjnych z uzasadnieniem ich wyboru w kontekście efektywności realizacji wskazanych celów.</p>	Uwaga uwzględniona	Zostaną określone cele do osiągnięcia w ramach działań informacyjnych i promocyjnych.

142	Grupa Zagranica	Ram finansowych na lata 2016-20	13.1. Polska powinna wspierać ambitny harmonogram osiągnięcia kolektywnego celu UE dot. ODA na poziomie 0,7% DNB oraz indywidualnego celu Polski dot. ODA na poziomie 0,33% DNB oraz ustanowienie terminów realizacji tych celów na rok 2020. Wobec niewywiązywania się krajów UE z wcześniejszych zobowiązań, zasadne jest ich podtrzymanie, jednak założeniem ambitnego harmonogramu i determinacji do ich realizacji w najszybszym możliwym terminie. Naszym zdaniem, odłożenie tych celów na 2030 r. odbyłoby się ze szkodą dla wiarygodności Polski i UE. Zmiana brzmienia zdania: „Mimo to, Polska zdeterminowana do stopniowego zwiększania wolumenu pomocy rozwojowej” na „Mimo to, Polska zobowiązuje się do realizacji tego celu nie później niż do roku 2020”.	Uwaga nieuwzględniona	Polska uznaje współpracę rozwojową za istotny instrument polityki zagranicznej. Jednakże ze względu na ograniczone możliwości budżetowe proces dochodzenia do realizacji celu przeznaczenia 0,33% DNB na ODA musi zostać rozłożony w czasie. Dlatego Polska będzie dążyć do realizacji wspólnego zobowiązania państw członkowskich UE, określonego w Konkluzjach Rady z dnia 26 maja 2015r., zakładających do zrealizowania celu 0,33% DNB na ODA do 2030 roku.
143	Grupa Zagranica	Zasad współpracy rozwojowej	14.1. W odniesieniu do punktu 1. „Efektywność na rzecz współpracy rozwojowej”, dodać zapis o tym, że <u>zostanie opracowany przez MSZ plan działań dot. wdrażanie postanowień z IV Forum ds. Efektywności Pomocy.</u>	Uwaga nieuwzględniona	Obecnie MSZ nie widzi potrzeby opracowania planu. Prace prowadzone są na podstawie dokumentu z Pusan oraz wyników komitetów sterujących i spotkań wysokiego szczebla Globalnego Partnerstwa na rzecz Skuteczności Współpracy Rozwojowej.
144	Grupa Zagranica	Spójności polityki na rzecz rozwoju i elementów kluczowych dla jej realizacji	Doprecyzować pierwszy punkt o „ <u>zgodność polityk krajowych i unijnych...</u> ”	Uwaga częściowo uwzględniona	W ramach procesu oceny skutków regulacji analizowany jest wpływ tworzonej legislacji na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego państw priorytetowych polskiej pomocy rozwojowej. Impact assessment stosowany w KE uwzględnia kwestie PCD dla planowanych unijnych legislacji i dokumentów pozalegislacyjnych.
145	Grupa Zagranica	Spójności polityki na rzecz rozwoju i elementów kluczowych dla jej realizacji	Wprowadzić zapis o kluczowej roli MSZ w koordynacji PCD między resortami, jak również wsparcia przez MSZ realizacji przez inne resorty zapisu dotyczącego oceny wpływu polityk krajowych na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego państw priorytetowych w ramach rządowego procesu legislacyjnego.	Uwaga nieuwzględniona	Art. 13 ustawy o współpracy rozwojowej definiuje rolę krajowego koordynatora współpracy rozwojowej i stawia przed nim zadanie opiniowania i programów strategii rządowych pod względem ich spójności z celami i priorytetami współpracy rozwojowej określonymi w WPWR.
146	Grupa Zagranica	Spójności polityki na rzecz rozwoju i elementów kluczowych dla jej realizacji	Wprowadzić zapis dotyczący ram czasowych obowiązywania priorytetów, jak również zasady, aby obszary priorytetowe PCD były ustalane na forum Rady Programowej Współpracy Rozwojowej.	Uwaga nieuwzględniona	Ramy czasowe obszaru priorytetowego są określone przez czas obowiązywania WPWR. Obszary priorytetowe PCD są integralną częścią WPWR, który jest opiniowany przez Radę Programową Współpracy Rozwojowej.
147	Grupa Zagranica	Spójności polityki na rzecz rozwoju i elementów kluczowych dla jej realizacji	Wprowadzić zapis o tym, że <u>opracowany zostanie przez MSZ plan działań na rzecz wdrażania spójności polityki na rzecz rozwoju wykraczającego poza obszar priorytetowy. Plan działań powinien opisywać zadania m.in. sieci punktów kontaktowych ds. PCD, jak również Rady Programowej Współpracy Rozwojowej w tym zakresie</u>	Uwaga częściowo uwzględniona	MSZ nie przygotowuje odrębnego planu działań na rzecz wdrażania PCD. Jednakże, jeżeli zostanie zidentyfikowana potrzeba i możliwości realizacji na podstawie przeglądu śródkresowego, w WPWR może zostać określony nowy obszar priorytetowy PCD. MSZ zaproponuje zapis w WPWR odnoszący się do sieci punktów kontaktowych ds. PCD.

148	Grupa Zagranica	Zasad współpracy rozwojowej	Rozwinąć punkt o niedyskryminacji o wyliczenie kluczowych praw człowieka, w tym: prawo do własności (w tym własności ziemi) (Art. 17.1. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka), prawo do uczestniczenia w rządzeniu swoim krajem (Art. 21.1.), prawo do odpowiedniego wynagrodzenia (Art. 23.3.) oraz prawo do stopy życiowej zapewniającej zdrowie i dobrobyt jego i jego rodziny (w tym opieki lekarskiej i świadczeń socjalnych) (Art. 25.1.).	Uwaga przyjęta do wiadomości	W niedyskryminacji są ujęte wszystkie prawa człowieka i zdaniem MSZ nie ma potrzeby wymieniania kilku wskazanych.
149	Grupa Zagranica	Zasad współpracy rozwojowej	Rozwinąć punkt o dbałości o środowisko naturalne w następujące brzmienie: „dbałości o środowisko naturalne, zrównoważone użytkowanie zasobami naturalnymi, w tym wody, oraz przeciwdziałania zmianom klimatu”.	Uwaga częściowo uwzględniona	Proponowany zapis: <u>dbałości o środowisko naturalne, zrównoważone użytkowanie zasobami naturalnymi oraz przeciwdziałania zmianom klimatu.</u>
150	Grupa Zagranica	Zasad współpracy rozwojowej	Dodać zasadę inkluzyjności, polegającą na zapewnieniu równego dostępu do korzyści płynących z działań współpracy rozwojowej wszystkim członkom społeczności będącej odbiorcą działań, ze szczególnym uwzględnieniem osób żyjących poniżej granicy ubóstwa oraz należących do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Uwaga uwzględniona	W zasadnie partycypacji zostaną zawarte sugerowane przez organizację elementy.
151	Grupa Zagranica	Form współpracy rozwojowej	15.1. W nawiązaniu do naszych uwag ogólnych (pkt. C) bardziej szczegółowo opisać działania MSZ na rzecz budowy potencjału organizacji pozarządowych działających w obszarze współpracy rozwojowej, jak również deklaracji opracowania strategii/programu w odniesieniu do współpracy z sektorem pozarządowym.	Uwaga nieuwzględniona	Zgodnie z obecnym stanem prawnym nie ma możliwości utworzenia instrumentów finansowych, pozwalających na bezpośrednie wspieranie organizacji pozarządowych ze środków publicznych. Dofinansowaniem przez MSZ mogą być objęte zadania zlecone, na które przekazywana jest dotacja celowa podmiotom wyłonionym w otwartym konkursie ofert lub z pewnymi wyjątkami poza konkursem (np. pomoc humanitarna, działania demokratyzacyjne). MSZ, we współpracy z partnerami z sektora pozarządowego, podejmuje działania zmierzające do usprawnienia dotychczasowych zasad współpracy z partnerami społecznymi w obszarze współpracy rozwojowej o elementy finansowe i pozafinansowe w ramach obowiązującego prawa. Sam WPWR jest wieloletnim dokumentem zakładającym współpracę z sektorem pozarządowym w obszarze współpracy rozwojowej.
152	Łukasz Janulewicz, School of Politics & International Relations	Priorytetów geograficznych	Wybór krajów, również na podstawie prezentacji na ten temat, jest mało uzasadniony. Szczególnie dotyczy to Senegalu i powrotu Tanzanii i nie wydaje się zgodny z konieczną dalszą redukcją krajów priorytetowych na miarę stosunkowo nadal skromnej wysokości polskiej Ody.	Uwaga nieuwzględniona	Wybór krajów został oparty na pięciu kryteriach (potrzeby rozwojowe, wdrażanie współpracy rozwojowej, współpraca dwustronna, spójność z działaniami UE i bezpieczeństwo). Analiza 5 kryteriów wykazała potrzebę włączenia Tanzanii i Senegalu do grupy krajów priorytetowych.

153	Łukasz Janulewicz, School of Politics & International Relations	Inicjatyw flagowych	<i>Brak jasności czym się wyraża charakter flagowy tych szczególnych inicjatyw. Czy będą one otrzymywały większe wsparcie i rozszerzą swoją działalność? Akapit wyjaśniający byłby tu bardzo pomocny.</i>	Uwaga uwzględniona	W tekście WPWR znajdzie się zapis: "Inicjatywy flagowe to przedsięwzięcia współpracy rozwojowej, które realizowane są cyklicznie bądź mają charakter trwały, dzięki czemu zapewniają wieloletnią obecność polskiej pomocy w wybranych obszarach. Programy te realizują cele priorytetowe polskiej współpracy rozwojowej, przede wszystkim w zakresie dobrego rządzenia i rozwoju kapitału ludzkiego. Dzięki wysokiej rozpoznawalności i dobrej ocenie przez partnerów lokalnych, zapewniają one widoczność działań polskiej pomocy i rozpoznawalność Polski, jako rzetelnego i wiarygodnego dawcy pomocy rozwojowej."
154	Łukasz Janulewicz, School of Politics & International Relations	Inicjatyw flagowych	<i>Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego W związku z tym, AAPPW prowadzona przez KSAP, jako inicjatywa flagowa do kształcenia urzędników krajów Partnerstwa wschodniego mogłaby np. rozwinąć swoje działania do bardziej ambitnego programu twinningowego.</i>	Uwaga nieuwzględniona	AAPPW nie mając osobowości prawnej nie może realizować twinningów. KSAP ma doświadczenie w realizacji twinningu z Wielką Brytanią na rzecz Ukrainy. KSAP zrealizował projekt współpracy bliźniaczej "Support to civil service development" na rzecz Ukrainy w konsorcjum z National School of Government z Wielkiej Brytanii.
155	Łukasz Janulewicz, School of Politics & International Relations	Inicjatyw flagowych	<i>Programy stypendialne, może z wyjątkiem programu im. Kalinowskiego mają mało określony tematyczny zasięg. Jak również zwracają uwagę od lat organizacje pozarządowe, programy powinny być bardziej szczegółowo zaprojektowane i uzasadnione, biorąc pod uwagę wytyczne OECD.</i>	Uwaga uwzględniona	MSZ pracuje nad doprecyzowaniem zakresu i zasięgu programów stypendialnych, które finansuje.
156	Łukasz Janulewicz, School of Politics & International Relations	European Endowment for Democracy	<i>Brak odniesienia się do European Endowment for Democracy, szczególnie biorąc pod uwagę 'polskie pochodzenie' tej instytucji. Jej formalna niezależność jest jednym z atutów tej instytucji, ale ponieważ jej działania zależą w znacznej mierze od kontrybucji i wsparcia ze stron państw członkowskich UE ustosunkowanie się ze strony Polski wydaje się ważna.</i>	Uwaga nieuwzględniona	EED jest jedną z wielu organizacji wspieranych przez MSZ.

157	Łukasz Janulewicz, School of Politics & International Relations	Współpraca z organizacjami międzynarodowymi	<p><i>Fragment:</i> <i>Podstawowe przesłanki podejmowania decyzji o dobrowolnych wpłatach wielostronnych to efektywność i komplementarność wobec współpracy dwustronnej:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wpłaty będą miały charakter uzupełniający względem dwustronnych przedsięwzięć;</i> • <i>wpłaty będą miały charakter subsydiarny - będą służyć celom, które nie będą mogły być realizowane w ramach dwustronnej współpracy rozwojowej;"</i> <p><i>Komentarz: Bardzo słuszne podejście z punktu widzenia podziału pracy między donatorami, jednak można by bardziej sprecyzować w dodatku do koncentracji na cel nr 16 (powyżej) w jakich sektorach/tematach/regionach ONZ i jej agendy jako wielostronny kanał dystrybucji mogą uzupełniać dwustronną polską Pomoc jak i polska działalność w ramach UE. Szczególnie biorąc pod uwagę poniższy cel redukcji wspieranych programów na rzecz koncentracji środków.</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	MSZ proponuje nie rozszerzać katalogu zaproponowanych przesłanek.
158	Łukasz Janulewicz, School of Politics & International Relations	Przejrzystości współpracy rozwojowej	<p><i>Fragment: „ W trakcie obowiązywania programu rozbudowana zostanie także baza danych statystycznych nt. oficjalnej pomocy rozwojowej świadczonej przez Polskę”.</i></p> <p><i>Komentarz: Inicjatywa bardzo pozytywna, szczególnie z punktu widzenia naukowego. Szczególnie powinno się zadbać o to by taka baza danych również obejmowała całość danych od 1998 r. w formie ‘constant USD’ by uprościć naukowe analizy.</i></p>	Uwaga przyjęta do wiadomości	Dane dotyczące polskiej pomocy są dostępne w raportach udostępnionych na stronie internetowej www.polskapomoc.gov.pl . Szczegółowe dane statystyczne są dostępne w bazie DAC OECD odkąd Polska stała się obserwatorem DAC OECD.
159	Łukasz Janulewicz, School of Politics & International Relations	Zasad współpracy rozwojowej	<p><i>Komentarz: Szczególnie biorąc pod uwagę tradycję i ważną rolę wsparcia demokracji i również tzw. ‘civil society assistance’ Polskiej pomocy, ten akapit powinien wspomnieć o ‘democratic ownership’, tak jak robi to np. Czeska strategia 2010-2017.</i></p>	Uwaga nieuwzględniona	Sugestia zawiera się w istniejącym zapisie WPWR.
160	Łukasz Janulewicz, School of Politics & International Relations	Form współpracy rozwojowej	<p><i>Fragment:</i> Współpraca rozwojowa w wymiarze dwustronnym może być prowadzona m.in. w ramach następujących form: udzielania kredytów i pożyczek; reedukacja zadłużenia państwa rozwijającego się...</p> <p><i>Komentarz: Choć te działania oczywiście nie są planowane i polegają często na inicjatywie ad-hoc, to jednak główny polski dokument strategiczny powinien się odnieść trochę bardziej szczegółowo do dwóch form współpracy które przez wiele lat stanowiły znaczną część polskiej Ody.</i></p>	Uwaga uwzględniona	MSZ uzupełni treść WPWR o fragment poświęcony polityce kredytowej oraz redukcji zadłużenia.

161	Inicjatywa Razem dla Mjanmy Birmy	<p>W pierwotnym projekcie WPWR 2016-2021 – wersja z 14.04.2015, był wymieniony tematyczny sektor wsparcia w Mjanmie odnoszący się do Demokracji i Praw Człowieka, w pełnym brzmieniu jak poniżej:</p> <p><u>"Dla realizacji celów szczegółowych budowy społeczeństwa demokratycznego i wzmocnienia poszanowania praw człowieka osiągnięcie poniższych rezultatów jest szczególnie istotne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>wzmocniony proces demokratyzacyjny i reform społeczno-gospodarczych;</u> • <u>polepszony dostęp do rzetelnej i obiektywnej informacji, w tym niezależnych</u> • <u>silniejsze organizacje społeczeństwa obywatelskiego, wspólnoty lokalne mediów; i organizacje walczące o przestrzeganie praw człowieka."</u> <p>W opublikowanej w ramach konsultacji społecznych wersji z dnia 21.05.2015 tego sektora tematycznego już nie ma.</p>	Uwaga nieuwzględniona	Priorytet tematyczny "Demokracja i prawa człowieka" może być realizowany w Mjanmie za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.
162	Inicjatywa Razem dla Mjanmy Birmy	<p>Brak tego zapisu przekreśla Mjanmę jako beneficjenta działań w zakresie promocji i wsparcia rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, zasad dobrego rządzenia oraz przestrzegania praw człowieka w ramach programu „Polska Pomoc” Ministerstwa Spraw Zagranicznych, jak i programu „Wsparcia Demokracji” realizowanego przez Fundację Solidarności Międzynarodowej. Usunięcie tematycznego sektora wsparcia „Demokracja i Prawa Człowieka” nie tylko zaprzęca szanse na kontynuowanie czteroletniej, efektywnej współpracy polsko-birmańskiej, ale również w naszej ocenie uniemożliwi wdrażanie w Mjanmie projektów w ramach pozostałych sektorów tematycznych jak kapitał ludzki oraz przedsiębiorczość i sektor prywatny, zgodnie ze międzynarodowymi standardami ODA. Zwracamy się z prośbą o przywrócenie do WPWR 2016-2020 tematycznego sektora wsparcia „Demokracja i Prawa Człowieka”.</p>	Uwaga nieuwzględniona	Brak tego zapisu nie przekreśla Mjanmy jako beneficjenta działań w zakresie demokracji. Priorytety tematyczne zdefiniowane w poszczególnych krajach nie ograniczają działań prowadzonych za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej